YIDDISH NOW

Aleichem Sholem

YIDDISH FOREVER

Official Publication Of The Student Committee For Yiddish

Volume 1, Number 4 | October 5734/1973 | Price: 25¢

RABBINICAL COURT SUBPOENAS FLATBUSH PRINCIPAL

ELIACH REFUSES TO HONOR SUMMONS

EDITORIAL STAFF OF ALEICHEM SHOLEM IS TOLD TO RESIGN OR BE EXPELLED FROM YESHIVA

NEW YORK CIVIL LIBERTIES UNION CONDUCTS INVESTIGATION OF FACTS ON HARASSMENT OF PRO–YIDDISH STUDENTS; ISSUE OF FIRST AMENDMENT VIOLATIONS BY THE ADMINISTRATION IS CITED

THE MOVEMENT GROWS

Rabbi David Eliach, principal of the Yeshiva of Flatbush High School, has refused to honor a subpoena issued by the rabbinical courts to appear for the purpose of replying to charges put forward by the Student Committee for Yiddish to the effect that he has actively suppressed Yiddish and denounced Ashkenazic Jewish culture while conducting a campaign of threats, intimidation and harrassment against students and teachers for involvement in the Yiddish movement.

The charges directly relating to Yiddish include Eliach's refusal to permit the teaching of Yiddish at the Yeshiva of Flatbush on an equal basis with French and Spanish, his repeated declarations of hate against Yiddish — including a written denunciation he published in the official school newspaper — and his infamous "Don't get sentimental" response to those who have remarked that declaring Yiddish culture to be worthless amounts to denouncing the culture of the six million Jews killed during the Holocaust.

On the issues of student and human rights, Rabbi Eliach repeatedly threatened pro-Yiddish students with the withholding of college recommendations, removed the editor of **Aleichem Sholem** from the high school honor society because of "character" and still refuses to grant a public hearing on the question. Sundry other techniques have been resorted to by Eliach and several of his associates in an unsuccessful effort to silence the protesting voices for Yiddish.

The most recent instance of harassment occurred last May at which time the editorial staff of **Aleichem Sholem** was arbitrarily badgered and interrogated for an hour and a half. The conclusion of the session was marked by the ultimatum by a school official that if members of the editorial staff continue with present activities, they will be expelled from the Yeshiva of Flatbush. At that point in time, a demand was also made for administration review of **Aleichem Sholem** copy before publication of future issues.

Donna Gross, legal counsel for the New York Civil Liberties Union, 84 Fifth Avenue in New York, has stated that the Civil Liberties Union is currently studying the facts on the violation of first amendment rights of freedom of speech and freedom of the press guaranteed by the Constitution. One phase of the legal procedure has already been carried through.

DETAILS ON PAGE 2

ALEICHEM SHOLEM
Student Committee for Yiddish
1321 55th Street
Brooklyn, N.Y. 11219

U.S. POSTAGE PAID
Bulk Rate
Permit No. II
New York 12483

Hirsh Glik

1922 - 1944

HIRSH GLIK (bottom center), the Yiddish poet who lived until the age of twenty-two, was the youngest member of Young Vilna, the Yiddish writers' organization in Vilna, Lithuania. He was murdered while fighting the Nazis as a member of the Fareynikte Partizaner Organizatsye, the United Partisan Organization, in the forests of Eastern Europe. One of his last poems, Never Say, written thirty years ago, appears in Yiddish and English on page three.

Challenge To Debate

Mr. Joel Plavin, manager of ra station WEVD in New York has is statements to the Student Comr for Yiddish and the administra the Yeshiva of Flatbush offe provide free time for a publi between the chairman of SCY Flatbush principal.

Aleichem Sholem express that the principal will ac vitation to debate before

THE YIDDISH MOVEMENT...

ELIACH IS SUBPOENAD MAY 4, 1973

In the hope of avoiding a legal battle, the Student Committee for Yiddish obtained a subpoena from the rabbinical court affiliated with Congregation Cheishek Shlomo of Boro Park. The summons for Eliach to appear was received by the principal on Friday, May 4, 1973.

After receiving the summons, Eliach called a special teachers conference which took place shortly before three o'clock. At the meeting, at which only Hebrew faculty members were present, Eliach engaged in a violent verbal attack on certain teachers for alleged "guilt" in inspiring the movement. While committee sources readily confirm the existence of pro-Yiddish sympathy in certain circles of the Flatbush faculty, the charge that any teachers at Flatbush have policy making roles in the Yiddish movement is a blatant falsehood. The committee further maintains that the use of teachers as scapegoats for the administration's anti-Yiddish hysteria is deplorable.

THE "PEACE" COMMITTEE May 8

The May 4 teachers conference was concluded with the appointment of three teachers as a committee to negotiate a settlement of the Yiddish controversy. Only one of the three, however, a departmental chairman close to administration circles, was given actual authority in the matter and he numerous proposals of the other o went unheeded by the principal. n Tuesday, May 8, the editorial of *Aleichem Sholem* was sum- by the office for the purpose of ken into a closed room for interrogation. The action, ed from nine until 10:30 in involved three teachers and taff members resulting in isruption of three classes ndred students — for the

VILLAGE of FLATBUSH

purpose of haranguing six students because of their alleged activity on behalf of Yiddish. Academic disruption has also been employed on other occasions as a means of harassment.

The six *Aleichem Sholem* staff members present at the inquest were Martin Edelstein, Morris Gold, Steven Horowitz, Dovid Katz, Stephen Liebb and Jay Zitter.

In an atmosphere of criminals being booked, the department chairman conducting the proceedings commenced interrogation with the question: "What have you got to say for yourselves?" After an hour and a half, the six were told the conclusion of the "negotiations": "If you will continue in this way with your current activities and continue publishing *Aleichem Sholem* as it is now we will have to kick you out of school. You will have to find yourself someplace else, not here." Associate editor Stephen Liebb immediately protested the use of threats to suppress the Yiddish movement. The department chairman replied, "I am not *threatening* you, I'm just *telling* you *facts*."

At the meeting, the demand was also made for administration review of *Aleichem Sholem* copy of future issues before they go to press. Threats and ultimatums are systematically ignored by the Student Committee for Yiddish and *Aleichem Sholem*.

PRINCIPAL REFUSES TO COME TO DIN TORAH May 10

Two days later, on Thursday, May 10, Rabbi Eliach answered in a letter to congregation Cheishek Shlomo declaring his refusal to appear before the rabbinical court to discuss the issues. Eliach claimed that his threat committee which disrupted classes and badgered editorial staff members was a rabbinical proceeding and falsely stated that a rabbinical procedure had been initiated by himself.

The terrorizing of the editorial staff and Eliach's refusal to appear before a religious court resulted in widespread shock in the Jewish community. Eliach's actions were reported in a front page story in New York's *Jewish Journal* on June 15, in a special press dispatch in the *Algemeiner Journal* on June 15, and in statements in the *Jewish Daily Forward* on July 8 and August 3.

(Continued on page 4)

YIDDISH MOST POPULAR COURSE AT COLUMBIA DURING SUMMER OF '73

The Uriel Weinreich summer program in Yiddish Language, Literature and Culture had a larger enrollment in the summer of 1973 than any other summer program offered by Columbia University.

The program offers courses for college credit on the elementary, intermediate and advanced levels of language, in addition to a wide selection of courses on the subjects of Yiddish literature, folklore and colloquium.

In addition to classroom studies, the Uriel Weinreich program offers a wide range of Yiddish activities. Among these during the summer of 1973 were a walking tour of the Lower East Side, tour of the *Jewish Daily Forward*, visit to a Yiddish camp in Mountaindale, N.Y., sessions for Yiddish folk singing instruction, classical Yiddish films such as *Mirile Efres* and *Mameleh*, and a wide ranging series of lectures on such topics as the Yiddish theatre, the Yiddish press and Jews in Eastern Europe.

The program is conducted by Columbia University in conjunction with the Max Weinreich Center for Advanced Jewish Studies affiliated with YIVO, the Yiddish Scientific Institute.

Dr. Marvin I. Herzog, professor of Yiddish at Columbia, is the program's director. Yadja Zeltman is secretary and activities coordinator. Teachers are Dr. Mordkhe Schaechter, David L. Gold, Wolf Younin, Rosaline Schwartz, Janet Hadda, David Roskies, Dan Miron, and Barbara Kirschenblatt-Gimblett.

Dr. Schaechter was deemed the "best language teacher" in Columbia University by Columbia students in the *Columbia-Barnard Course Guide for 1972-1973*. The *Course Guide* is published independently by and for students.

When planning for next summer, keep the Yiddish program in mind. Beginner's courses are nine weeks and all others are six weeks. Scholarship requests are considered.

Partisan Hymn: NEVER SAY

By Hirsh Glik

Never say that there is only death for you, though leaden skies may be concealing days of blue, because the hour that we have hungered for is near; beneath our tread the earth shall tremble:
"We are here!"

From land of palm-tree to the far-off land of snow, we shall be coming with our torment, with our woe; and everywhere our blood has sunk into the earth shall our bravery, our vigor blossom forth ...
We'll have the morning sun to set our day aglow, and all our yesterdays shall vanish with the foe. And if the time is long before the sun appears, then let this song go like a signal through the years.

This song was written with our blood, and not with lead; it's not a song that summer birds sing overhead; it was a people, among toppling barricades, that sang this song of ours with pistols and grenades.

So never say that there is only death for you. Leaden skies may be concealing days of blue; yet the hour that we have hungered for is near; beneath our tread the earth shall tremble:
"We are here!"

Translated by Aaron Kramer

זאָג ניט קיינמאָל,
אַז דו גייסט דעם לעצטן וועג,
ווען הימלען בלייענע
פאַרשטעלן בלויע טעג,
ווייל קומען וועט נאָך
אונדזער אויסגעבענקטע שעה,
ס'וועט אַ פויק טאָן
אונדזער טראָט : מיר זיינען דאָ !

פון גרינעם פאַלמען לאַנד
ביז ווייטן לאַנד פון שניי,
מיר זיינען דאָ
מיט אונדזער פיין, מיט אונדזער וויי,
און וואו געפאַלן ס'איז אַ שפּראָץ
פון אונדזער בלוט :
וועט נאָך אַ שפּראָץ טאָן
אונדזער גבורה, אונדזער מוט.

'וועט די מאָרגן־זון
גילדן אונדז דעם היינט,
שוואַרצער נעכטן
פאַרשווינדן מיטן פיינט,

און אויב פאַרזאַמען
וועט די זון אין דעם קאַיאָר,
ווי אַ פאַראָל זאָל גיין
דאָס ליד פון דור צו דור.

געשריבן איז דאָס ליד
מיט בלוט און ניט מיט בליי,
ס'איז ניט אַ ליד פון
זומער־פייגל אויף דער פריי,
נאָר ס'האָט אַ פאָלק
צווישן פאַלנדיקע ווענט
דאָס ליד געזונגען מיט נאַגאַנעס
אין די הענט.

דערפאַר, זאָג ניט קיינמאָל,
אַז דו גייסט דעם לעצטן וועג,
ווען הימלען בלייענע
פאַרשטעלן בלויע טעג,
ווייל קומען וועט נאָך
אונדזער אויסגעבענקטע שעה,
ס'וועט אַ פויק טאָן
אונדזער טראָט : מיר זיינען דאָ !

THE MOVEMENT...

(Continued from page 2)

FORWARD SEVEN ANNIVERSARY CELEBRATED

May 29

On May 29, the first anniversary of the *Forward Seven* was celebrated by dozens of students as well as a number of teachers. Refreshments were served as the students and pro-Yiddish teachers marked the first anniversary of May 29, 1972 when the Yiddish movement was born on East Broadway with the secret meeting between the *Forward Seven*, the founding members of SCY, and Simon Weber, editor-in-chief of the *Forward*. At the clandestine conference, the seven had presented a signed declaration for Yiddish and proclaimed the fight for Yiddish. Later, of course, the school launched an intensive investigation to determine the identities of the seven.

To this day, the identities of the *Forward Seven* remain a secret.

THE DEMAND FOR APOLOGY

June 1

On Thursday, May 31, Rabbi Eliach issued a letter requesting negotiations to take place on Friday, June 1, 1973. The negotiations lasted three hours during which the principal consistently demanded an apology from the Student Committee for Yiddish. Eliach even attempted to bribe the committee by offering to return Dovid Katz, chairman of the Student Committee for Yiddish and editor of *Aleichem Sholem* to Arista, the honor society, in return for an apology. After repeated Yiddish committee refusals to issue an apology in any way, shape or form, negotiations broke down shortly after four o'clock on June 1.

SCY INITIATES LEGAL ACTION

The disruption of peaceful activites of an organization dedicated to the preservation of a culture is illegal in the United States. Furthermore, Arista is a national honor society; hence, discrimination on ideological grounds is not permitted on the part of school officials.

Ms. Donna Gross, legal counsel for the New York Civil Liberties Union ...id there was a strong possibility that ...al action would be taken because of ... amendment violations. Ms. Gross ...ically mentioned freedom of ... and freedom of the press as two ...ental rights of Americans. The ... Committee for Yiddish has ...d these two rights during the ...for Yiddish.

...phase of the Civil Liberties ...ready been undertaken – ...ommittee for Yiddish has made available to the New York Civil Liberties Union a series of documents supporting the Yiddish movement case. Many of the documents submitted are signed declarations of students and teachers at Yeshiva of Flatbush to the effect that the transcription of events in *Aleichem Sholem* is complete and accurate. A number of other pertinent documents were also turned over to the CLU for investigatory purposes.

The continued adamant struggle of SCY has led to unprecedented growth of the movement. Subscription orders for *Aleichem Sholem* have soared and similar committees and publications are being initiated in other parts of America and the world.

Further developments will be reported in the next issue of *Aleichem Sholem*.

Contributors

Sept. 1972 - Sept. 1973

Rachel Achtman—Montreal	$10.00
Aaron Aeroff—New York	$25.00
Rose Andelman—Chestnut Hill, Mass.	$ 6.00
Anne Ballis—Palo Alto, Calif.	$ 1.00
Benjamin Baron—New York	$ 2.00
Hyman Bass—New York	$ 1.75
Evelyn Beck—Madison, Wisconsin	$ 5.00
Sidor Belarsky—New York	$ 5.00
Henry Bergman—New York	$ 1.00
Bernard Goldstein Br 350—New York	$ 5.00
Jacob Blank—New York	$50.00
Hilda Bluestein-Peretz Reading Group Philadelphia, Pa	$5.00
Harvey Bock—New Haven, Conn.	$ 5.00
David Carey—New York	$ 5.00
Raizel Cohn—Tel Aviv	$10.00
Isadore Daum—New York	$ 7.50
Nettie Farber—New York	$ 4.00
M. Fishman—Montreal	$ 5.00
M. Freilicoff—Washington, D.C.	$ 5.00
Lillian Friedman—New York	$ 2.00
Abraham Golomb—Los Angeles	$30.00
Saul Goodman—New York	$ 5.00
Tsvi Grosswald—Philadelphia	$ 9.00
Blima Hamerman—New York	$ 1.00
Lillian Hammer—New York	$ 5.00
Helen Haselnuss—New York	$ 1.50
Bessie Hirsch—New York	$ 5.00
Leo Horowitz—New York	$ 7.00
E. Indenbaum—New York	$ 5.00
Sherri Kalinkowitz—New York	$ 1.00
Edward M. Katz—Great Neck	$10.00
Ruth Kramer—New York	$ 3.00
Marilyn Krantz—Philadelphia	$ 4.00
Daniel Leivick—Bethesda, Maryland	$ 5.00
Leib Levin—Lansdale, Pa.	$25.00
R. Lubliner—Tel Aviv	$25.00
Keila Minkin—New York	$ 5.00
S. Ostroff—New York	$ 3.00
Rose Ourlicht—New York	$ 5.00
R. Peltz—Philadelphia	$ 5.00
G. Perecman—New Haven, Connecticut	$5.00
Chaim Plotkin—New York	$10.00
L. Ran—New York	$ 4.00
N. Rapaport--New York	$ 2.00
Rabbi Nathan Rosen—Rhode Island	$ 5.00
Max Rosenfeld—Quebec	$11.00
Moishe Rosenfeld—New York	$10.00
S. Rosenkrantz—Wilmington, Delaware	$25.00
Aryeh Rothstein—Montreal	$ 4.00
Lyvia Schaefer—New York	$ 3.00
Irwin J. Schiffres—Rochester	$ 6.00
Jack Schuchman—Berkely Heights, N.J.	$ 5.00
Judy Seid—Venici, California	$ 5.00
B. Sherman—Philadelphia	$ 2.00
Ruth Singer—New York	$10.00
Warren Solodar—Rochester	$ 6.00
E. Solomon—Great Neck	$ 5.00
H. and C. Steingart—New York	$ 5.00
Wm. Stern-Workman's Circle—New York	$50.00
E. Trunk—Cleveland	$25.00
Morris Waletsky—New York	$ 9.00
Wm. Wallitt—New York	$10.00
Regina Weinreich—New York	$ 3.00
Ruth Weinstein—Boston	$40.00
S.J. Weisberger—Syracuse	$ 3.00
Israel Zeltman—New York	$ 4.00
Yadja Zeltman—New York	$ 5.00
Judge J.T. Zukerman—New York	$ 3.00

Kindly report errors for correction in the forthcoming issue.

SPECIAL THANKS

The Student Committee for Yiddish expresses special thanks to Joseph Mlotek, Joel Plavin, Mordkhe Schaechter, M. Tzanin, William Stern and Simon Weber for major and consistent support in the Yiddish movement.

New Pro-Yiddish Journal Founded In Toronto

In the spirit of *Aleichem Sholem*, a "Youth Committee for Yiddish" has been founded in Toronto, Canada by Jewish students and has initiated *Mameh Loshn*, a bi-lingual pro-Yiddish publication to help strengthen the Yiddish movement among Toronto youth.

The Youth Committee for Yiddish and *Mameh Loshn* have been organized by students at the Bialik Day School, the Peretz School and the independent Jewish Day High School. The move is deemed a significant step forward in the attempt to organize and unite the various factions of the movement around the world.

The essential difference between the New York and Toronto movements—Yiddish has always been taught in the three schools whose students decided to work for Yiddish and the principals sent warm letters of congratulations for the effort to establish an activist Yiddish youth movement. Because of the cooperation and aid of the schools' administrations, the journal contains a wide range of views and material on various aspects of Yiddish literature and culture.

The publication begins ,with the declaration (in Yiddish): *Mameh Loshn is proof that the Yiddish language and the literature created in this language live in the hearts of all—young and old.*

And to all those who say Yiddish is dying, we say: You are living a lie. For all the ignoramuses in this field who refuse to appreciate our folk heritage, for those who never heard of Sholem Aleichem, Y.L. Peretz, Avrohom Reyzen, Morris Rosenfeld, Mani Leyb and tens of others—for them the language may be dead.

The great creativity of Yiddish will live forever. We are left with a great heritage, one of our people's greatest achievements: Yiddish. Jewish youth must learn and become acquainted with the values and creations of Yiddish.

Therefore, the students of the Bialik School, the Y.L. Peretz School and the Jewish Day High School have decided to bring these values to Jewish youth in the language in which the values were created and transmitted.

Our publication Mameh Loshn must become a forum where Jewish youth will express themselves on Jewish issues here in Toronto and all over the world.

We hope that Mameh Loshn will enlarge the scope of activity of Toronto Jewish youth in the Jewish community life of our city.

We hope that this project will aid in hastening the process of renaissance of Yiddish culture."

Among the interesting articles is Tsirele Tsetl's "Yiddish in our Schools," where the Bialik High School student writes, *I feel very proud that our school is the only day school in Toronto in which over 300 students are learning Yiddish.*

It is not easy to learn four languages, but for us, Jewish students in Canada, it is very important. English and French are taught because they are the languages of the land. Hebrew and Yiddish are taught because they are the languages of our people.

Subscription information requests and letters of encouragement would be highly appreciated. *Mameh Loshn* is published by the Youth Committee for Yiddish with the financial assistance of the Canada Board of Jewish Education. The address is: *Mameh Loshn*, c/o Board of Jewish Education, 22 Glen Park Avenue, Toronto, Ontario, Canada.

RENEW YOUR SUBSCRIPTION

THE PEOPLE FOR YIDDISH

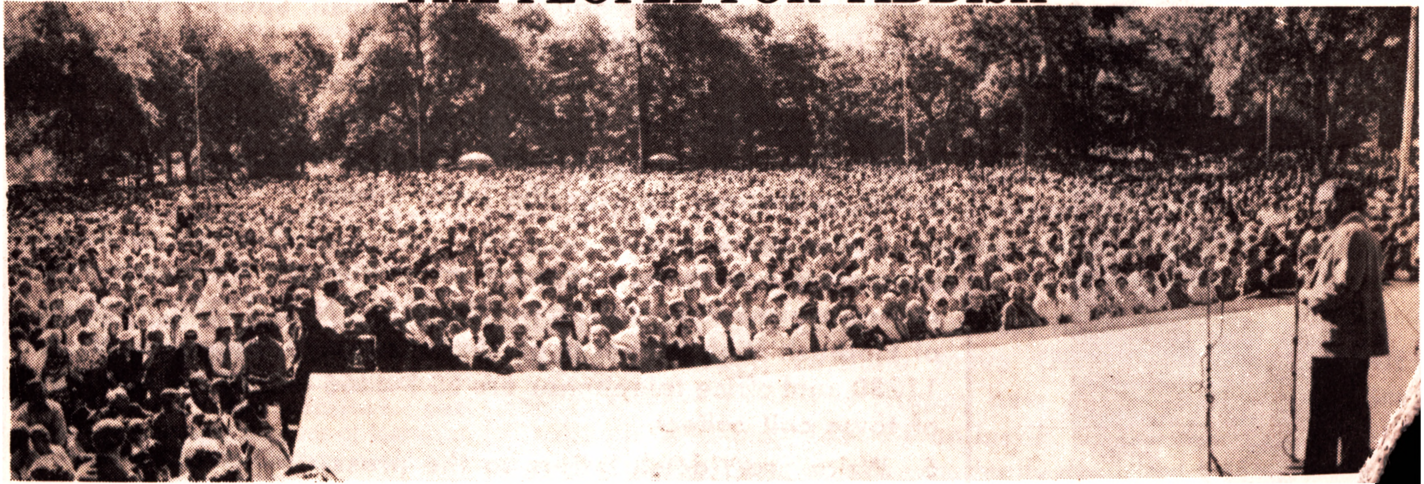

Some of the 20,000 people who turned out Sunday, June 17 for the Yiddish Music Festival in Central Park sponsore[d] by the Workmen's Circle and the Hebrew Actors Union. The Yiddish festival was held in honor of Israel's twenty[-fifth an]niversary and was one of a series of Yiddish music festivals held throughout the year to mark the event. The la[st ...] Brooklyn's Seaside Park also drew a crowd of over 20,000. The programs at the festivals included Yiddish folk [...] poems, and other Yiddish artistic, musical and theatrical presentations. The Jewish Daily Forward and WEVD [...] credited with the massive turnouts of people at the festivals.

Aleichem Sholem, October 5734/1[...]

ISRAEL GOVERNMENT LAUNCHES YIDDISH PRESS COMMITTEE

In a policy decision regarded by Yiddish forces as crucially important to the movement, the Government of Israel has announced the appointment of an official committee to help ensure the continued survival of the Yiddish press around the world.

The announcement of the committee's formation was made at a press conference held in Tel Aviv at which it was learned that Israeli Finance Minister Pinhas Sapir would head the project. Mr. Sapir asserted that decline of the Yiddish press would decrease contact between Israel and world Jewry. He remarked that there was inadequate appreciation of the substantial contribution of the Yiddish press to a universal understanding of and sympathy with Israel. Heading the committee with Sapir will be Labor Minister Yosef Almogi and Interior Minister Yosef Burg. Organizations affiliated with the Yiddish press committee are Histradrut, the Jewish Agency, the World Jewish Congress and the World Federation of Jewish Journalists.

Among the actively participating members are: Pinhas Sapir; Yosef Almogi; Yosef Burg; Yitzchak Ben Aharon, secretary general of the Histadrut; Moshe Kol, Israeli Minister of Tourism; Simcha Erlich and Yitzchak Korn, members of the Israeli Parliament; Aryeh Tsimuki, chairman of the World Federation of Jewish Journalists; M. Tzanin and Moshe Ron, secretariat of WFJJ.

A second press conference was simultaneously held in New York to mark the historic occasion. In his address, Ambassador David Rivlin, who called the New York conference, criticized certain organizations which have in the past systematically discriminated against the Yiddish press by exclusively patronizing English publications. In Tel Aviv, Minister Sapir specifically mentioned the United Jewish Appeal, Israel Bonds and El Al as among those whose public relations policies have been anti-Yiddish.

In his speech at the ceremony, Aryeh Dulzin, treasurer of the Jewish Agency asserted that even today, it would not be possible to fill Madison Square Garden without an announcement in the *Forward*.

Minister Pinhas Sapir (right)
the importance of the Yiddish
el Aviv news conference held
e formation of the com-
d the Yiddish press.

Committee Uncovers Hate Literature

The Student Committee for Yiddish has uncovered the use of anti-Yiddish hate literature in a number of departments at the Yeshiva of Flatbush. The discovery has led to to any SCY investigation of other materials currently in circulation at Flatbush to determine the extent of anti-Yiddish materials being used for "Jewish education."

The two texts originally reported were distributed to seniors in September, 1973. One is a collection of short stories by Mendele which does not state that the work was translated from Yiddish. The second is a "textbook" supposedly for the study of "modern Hebrew literature" which not only disparages Yiddish, but abstains from even mentioning the word, and refers to Yiddish as "Corrupt German-Jewish", a phrase conveniently borrowed from the German anti-Semites who invented it. When a group of students protested the use of such material, the teacher's reply was "I hope you outgrow this childishness about Yiddish."

As a result, a special committee is currently compiling a list of titles, authors and publishers for publication in the next issue of **Aleichem Sholem** in the interests of exposing the type of filth being used to "educate" young Jews in Flatbush.

1. Initiate campaigns for inclusion of Yiddish in your school's curriculum. If authorities' reactions are negative, contact *Aleichem Sholem* for aid and advice.

2. Learn to read and speak Yiddish. Read a Yiddish newspaper daily. Attend concerts and plays in Yiddish. Speak Yiddish to your friends and family.

3. Negative statements about Yiddish should immediately be reported to *Aleichem Sholem* so that prompt action may be taken. This includes printed remarks and statements made at public gatherings or over the mass media.

4. Write, cable, phone, or visit Yeshiva of Flatbush to voice your protest over the suppression of Yiddish. Administrative offices are at 919 E. 10th Street, Brooklyn, N. Y. 11230. Yeshiva of Flatbush High School is at 1609 Avenue J, Brooklyn, N. Y. 11230, and office telephones are ES 7-4466 and ES 7-4467. Out of town call collect.

5. Write pro-Yiddish letters to the press.

6. Contribute to *Aleichem Sholem*. The committee is in need of immediate financial aid. Write for *Aleichem Sholem*. Renew subscriptions when due and give what you can.

7. Whatever else (legal and peaceful) you can think of to help win the Yiddish battle.

LETTERBOX

Reprehensible Beyond Words

Thank you for the copy of **Aleichem Sholem**. As one who took Yiddish courses with Max Weinreich at CCNY and continues to participate in a monthly Yiddish culture group here in Rochester, I am pleased to send a check in support of your cause.

In an era when the great leaders of Yiddish culture must turn their mantle over to a younger generation—and when death has taken some of our most brilliant young leaders in the field of Yiddish, like Uriel Weinreich and my good friend Shmuel Lapin of YIVO—it is reprehensible beyond words that any committed Jew could oppose the preservation of Yiddish culture.

In the synagogue to which I belong, teenagers have requested and have been given a Yiddish course, and at the University of Rochester students are giving up their free time to take a non-credit Yiddish course. A man who claims to be a Torah Jew and who should have some understanding of Yiddishkeit but opposes the furthering of Yiddish is the basest kind of **am haaretz**.

Irwin J. Schiffres
Vice President
B'nai B'rith New York Council
217 Hemingway Drive
Rochester, New York

JDL on SCY

We at JDL find your crusade to be a most enigmatic one. On the one hand, it would seem hard to believe that at a time of such great crises facing world Jewry there can exist a student group whose main aim is to implement Yiddish classes at a yeshiva. However, on the other hand, one must consider the causes of the crises facing world Jewry—throughout, all of today's problems (be they in the USSR, Arab states or in America) can be traced to assimilation, the seeking of false gods.

Had Jews fought to maintain their heritage, perhaps today's crisis would not be what they are. Instead, past generations thought the gods of Marxism, Leninism or Country-Clubism would save them. Today, their children are paying the price for their mistakes.

But today, another phenomenon is occurring: a fiercer, prouder Jew than ever before is arising throughout the world. Jews are demanding freedom from Soviet and Arab oppression. American Jewish youth, too, has become more militant.

I don't know exactly where your committee fits into the maze of Jewish activism, but it is good to know that Jewish youth has reached the point where it should be dedicated to fighting for Yiddish. This proves that young Jews are prepared to do more than ever before to fight for the realization of their goal. We at JDL therefore, wish you **hatzlacha** in your campaign.

David Fisch
Executive Director
The Jewish Defense League
144 West 27th Street, New York, N.Y.

Matter and Spirit

Most of the things in this world are comprised of two major factors, the **matter** and the **spirit**. The matter is expendable; the spirit is not. In the song **David King of Israel Lives** or in the expression **Am Yisroel Chai** we know that neither King David nor Jews individually live forever; but the Jews collectively and the spirit of King David live on. Thus, by accepting these facts—and they are facts because we believe them—WE LIVE.

Now then, let us look at our languages, and for that matter any language; a language is made up of words and spirit. The words are expendable, they come and go while the spirit of past generations stays and influences future generations.

We are "the people of the Book" and we can absorb more than one level, more than one culture, and we can combine past and present into one. . .

So it is with Yiddish, the soul of thirty generations of Jews, a treasure and a lighthouse, not a poor orphan. Yiddish can do a lot for us, and blind are those who do not see it.

I wish you strength in pursuing the heavy task of being Jews and considering everything Jewish worthwhile and yours.

J. Grinspan
166 Donor Avenue
East Paterson, New Jersey

(Continued on page 11)

Thank You

Bernard Bard
Stanley H. Barkan
Sidor Belarsky
Bnai Yiddish Society
Canadian Jewish Congress
Chevra Shomer Shabbos
Earl Foreman
Abraham Golomb
S. Hershkovitz
Philip Hochstein
Gershon Jacobson
Gustave Kaitz
Rabbi Sholom Klass
Itzik Kozlovsky
Prof. J.B. Lightman
Rabbi Chaim U. Lipschitz
David Neal Miller
Joseph Mlotek
Montreal Committee on Yiddish Network
Joel Plavin
Chaim Plotkin
A. Raskin
Sarah Rosenfeld
Dr. M. Schaechter
Dr. Judah J. Shapiro
Rabbi Aaron Shurin
Rabbi Sam Silver
William Stern
Abraham Sutzkever
M. Tzanin
Simon Weber
Ed Weintrob
The Workmen's Circle
L. Yitzchok
YIVO Institute for Jewish Research
Wolf Younin
Yugntruf (Youth-for-Yiddish)
I. Zaretzky
Aviva Cantor Zuckoff

Available from Aleichem Sholem

"YIDDISH NOW" BUTTONS. **Blue lettering on white background. 25 cents each. 100 or more: 20 cents each. People ordering no more than two buttons are requested to enclose a self-addressed stamped envelope.**

YIDDISH GREETING CARDS. **Themes: A freylekhn geburtstog (Happy Birthday); *Leshone toyve* (New year's greetings); *Leshone toyve tikoseyvu* (Happy new year); *Shpilt klezmorim* (Strike up the band); *Lebedik un lustik* (Come alive); *Mazl to*[illegible] 10 cents each. All cards are artistically designed by T. Walet[illegible] of *Oyfgang*.**

WHO NEEDS YIDDISH? **Pamphlet by Joseph C. Landis, prof[illegible] of English at Queens College; originally an essay in *Ju*[illegible] (Vol. 13, N. 4). Available *free* from *Aleichem Sholem* [illegible] *55th Street, Brooklyn, N. Y. 11219.***

CITY COLLEGE EXPANDS YIDDISH PROGRAM

City College of New York, which became the first liberal arts college thirty years ago to teach Yiddish as a part of its regular curriculum, has just announced a widely expanded program in Yiddish language and literature to be offered this year.

The announcement by the college was accompanied by a second statement declaring receipt of a $150,000 matching grant from the United States National Endowment for the Humanities for continued support for the ten volume *Great Dictionary of the Yiddish Language* currently being compiled under the editorship of Yudl Mark in conjunction with CCNY's Institute of Yiddish Lexicology.

Most of the new courses being added will be taught by Rosaline Schwartz, who has taught at Columbia University and the YIVO Institute for Jewish Research.

City College's Institute for Yiddish Lexicology was founded in 1965 and since then has become a major center of Yiddish scholarship.

SLAIN YIDDISH WRITERS ARE HONORED

.The twenty-first yortsayt of the massacre of twenty-four Yiddish poets and ...thors in Moscow's Lubianka prison by the Stalin regime was marked by readings ...he steps of the New York Public Library on Fifth Avenue on Monday, August 13. ...memorial readings were sponsored by the Greater New York Conference on ... Jewry. Stanley H. Lowell, chairman of the Conference remarked that the ... of the twenty-four was the climax of a four year campaign by Soviet ...ies to eradicate Yiddish culture in the Soviet Union. Between 1948 and ...7 Yiddish writers were arrested. The vast majority of them died in Soviet ...ion camps.

...orial poems were read by (from left) Shimke Levin, Rabbi Gilbert ... Sheva Zucker and Reyzl Kalifowitz.

ALEICHEM SHOLEM NEEDS

- ★ *WRITERS*
- ★ *MONEY*
- ★ *PRESS AGENTS*
- ★ *PEOPLE TO DISTRIBUTE COPIES TO NEWSSTANDS*

COMMITTEE WORKERS TO MAKE CONTACTS WITH SCHOOLS ABOUT YIDDISH STUDIES

★ ★ ★

OTHER TYPES OF HELP

To Volunteer Your Services,

Call: HY4-7481

Stephen Liebb reviews:

So Sue Me!

The story of a Community Court.

By James Yaffe

The Jewish Conciliation Board, founded in 1920 by lawyer Louis Richman and Rabbi Samuel Buckler, handles domestic, financial and social disputes and contentions on Jewish customs ånd religious practice. The decisions arrived at by its three member tribunal are agreed to by the contestants as binding. James Yaffe, drawing from actual court transcripts as well as accounts of proceedings published in the *Forward*, sees the board, which tries sixty cases annually, as a dispenser of swift and uncostly justice. The judges are "neither theologians nor lawmakers but arbitrators" and often flout evidence for the higher consideration of moral ideals. The court which was initially a sought after recourse for Jewish immigrants to settle civil cases without public scrutiny is now on the wane. However, Mr. Yaffe asserts the board is still useful and proposes it as a prototype for similar courts in other ethnic communities.

THE PATH of YIDDISH

By Richard A. Harrow

Mameh loshen is the language used in the mainstream of over a thousand years of Jewish life. Yiddish, which simply means "Jewish", is the language spoken or understood by a considerable portion of Jews throughout the world. Since it is used an an international medium for everyday Jewish religious and secular conversational expression, it is a primary connecting link in the identity chain of Jewish peoplehood in many lands.

The Yiddish language is the main vehicle of a rich cultural heritage possessing a large literature, folklore, stage and press which disseminate through its idioms, proverbs, songs, poems, letters and humor, concrete patterns of creative thinking and expression.

Thus, Yiddish is a truly universal language transcending national borders and geographic denominations by serving as the avenue of communication, for example, between Jews of Shanghai, Buenos Aires, Paris, Mexico City, Johannesburg, Tel Aviv and New York. Born and reared or residing in different cultures and continents; each Yiddish speaking Jew is able to grasp and understand the life of the other.

It is with this love, devotion and emotional feeling for the past and present of the Yiddish language, of its linguistic history, geographic cultural folklore and word etymology as well as its creative expression in prose and poetry that the dean of Yiddish translators, Maurice Samuel has written *In Praise of Yiddish*. In the book, Samuel attempts to convey the spirit of Yiddish by penetrating the real character of the tongue through analyzing complexities peculiar to the development of Yiddish and studying the way of life, outlook, values, thought processes and experiences of the Jews who forged Yiddish as their instrument for self expression.

Yiddish began to develop in the middle provinces of the Rhineland between the tenth and twelfth century between Cologne and Alsace. At first, the language was a synthesis of local Germanic dialects with several forms of medieval Judaeo Romance elements assimilated in Italy and France, and the "Hebraisms" of the religious vocabulary of Hebrew-Aramaic, the traditional Jewish language.

The history of the formation and growth of Yiddish parallels the history of Ashkenazic Jewry for these thousand years. Since Yiddish embodies the migrations of the speakers over the centuries, it is a historical repository of European Jewish civilization. Thus, from its start in the middle Rhine basin, Ashkenazic Jewry was forced by the Crusades to emigrate eastward to southwestern and central Germanic territories and then into the Slavic lands of Europe between the Baltic and Black Seas, the Oder and Dnieper Rivers.

In time Yiddish became the principal oral medium of communication for practically all the Jews of Europe except the Sephardic group. Eastern Europe became the central base for Yiddish expansion. The language became the everyday tongue in Lithuania, Poland, Latvia, White Russia, Ukraine, Rumania, Bulgaria, Czechoslovakia, Hungary, Austria, Bavaria and Switzerland. From these and neighboring lands, Yiddish migrated with the Jews to practically every country in the world.

Since initial Yiddish, it has become possible to divide the history of linguistic Yiddish into four chronologically distinctive periods or phases as follows:

Genesis Yiddish	1000 to 1250
Old Yiddish	1250 to 1500
Middle Yiddish	1500 to 1750
Modern Yiddish	1750 to present era

As a result of frequent contact between Jews of various regions, and the fact that Ashkenazic Jews were bi- or tri-lingual, familiar with not only Yiddish and traditional Hebrew but at least one of the co-territorial languages, such as Russian, Lithuanian, Polish or Slavic, foreign words from these East European languages were soon introduced into the expanding Yiddish vocabulary.

Four main components entered into Yiddish: *Laaz*– the Jewish correlates of old French and Italian; Hebrew-Aramaic; German; and Slavic.

(Continued in the next issue)

Identity Center Initiates Youth Campaign

The Free Jewish Identity Center and Yad Vashem of 1453 Levick Street in Philadelphia announced the organization of a new educational program for Jewish dropouts from Jewish schools.

Initial results have been encouraging as twenty-four students who discontinued their Jewish education after their bar-mitzvahs have already enrolled in classes offered in Jewish education, Jewish culture, Yiddish and Jewish history.

Yaakov Riz, the Jewish Identity Center's educational director has expressed the hope that Federation will help fund the project to increase the scope of activities currently undertaken by the center.

London Hillel Buys 100 'Yiddish Now' Buttons

David Landy, student director of the B'nai B'rith Hillel Foundation on Endsleigh Street in London has written *Aleichem Sholem* that the foundation has decided to purchase one hundred "Yiddish Now" buttons circulated by SCY. Mr. Landy indicated the buttons would be used in a publicity campaign for a course in Yiddish language and culture to be offered by London Hil[illegible] this year.

"Yiddish Now" buttons have alr[illegible] been circulated in numerous cit[illegible] the United States. The Hillel c[illegible] the first foreign request for th[illegible] which has achieved much p[illegible] Additional buttons in Yi[illegible] English will soon be relea[illegible] Student Committee for Yi[illegible]

Rabbi Lerer Speaks Out

By Rabbi Gerald Lerer

Reprinted from

The Jewish Journal (June 22)
and
The Jewish Week (July 18)

Having devoted the past twenty years to the primary purpose and objective of perpetuating traditional Judaism, I was amazed beyond belief that Rabbi David Eliach, principal of the Flatbush Yeshiva in Brooklyn, not only refuses to include the study of Yiddish in the regular yeshiva curriculum, which is sad enough, but also removed a student from Arista, the honor society, because the student conducted an active campaign for the inclusion of Yiddish in the yeshiva's studies program. As if this was not sufficient chutzpah on the part of Rabbi Eliach, he had the unbelievable audacity not to appear before a beth din to discuss his uncalled for actions.

I, for one, cannot help but wonder, as I am sure others are wondering, whether Rabbi Eliach has not forfeited his right to continue to serve as the principal of the Flatbush Yeshiva. How can he possibly ignore a rich cultural heritage such as Yiddish, which has undoubtedly contributed toward the strengthening and survival of Jewish life throughout the ages? Is Rabbi Eliach ready and willing to forget the fact that the millions upon millions of Jews who have perished in the Holocaust spoke Yiddish every day of their lives, while also translating the Torah and Talmud in Yiddish?

The greatness of an individual, as well as a nation, lies in his willingness to acknowledge that he has made an error in his judgment while also endeavoring to correct the error. May I therefore suggest, that for the sake of peace within the Jewish community, Rabbi Eliach reconsider his current decision against including the study of Yiddish in the yeshiva's curriculum, while also restoring the student to Arista—thereby ending a controversy which may, G-d forbid, result in seriously dividing the Jewish community, particularly at a time when we should be doing everything within our power to unify it.

That Other Language: YIDDISH

By Eric Jacobs

Excerpts from address held at the author's graduation from the Jewish School, Merion, Pennsylvania, June 10, 1973.

From its beginnings in the tenth century, Yiddish was the ...nguage of Jews from Holland to the Ukraine, from Livonia to ...mania and in Ashkenazic colonies in Italy, the Balkans and in ...y other lands.

...ngside Hebrew, it was also an important medium of literary ...sion and other written communication. The movement at ...t of the modern era in Jewish history to switch Ashkenazic ...rom the use of Yiddish to other primary languages was ...essful in Holland and the German language sphere, but ... limited effect in East Europe. There, in contrast, the ... Yiddish speakers increased rapidly, as the Jewish ...ulturally flourished and a new flowering of Yiddish ...ok place.

Due to the migratory movements in the late 19th and early 20th centuries, the Yiddish community expanded to the far corners of the earth. The development of a dynamic press, a theatre, of educational systems, of teacher training institutes and research institutions led to the usage of the language in many new areas. Official prohibitions on the public use of Yiddish which had existed in some areas for several hundred years were almost completely removed in Europe after World War I, and at the time, the language even had official status in Russia.

Because of the lack of statistics, the actual number of Yiddish speakers at any one time is difficult to calculate. The best estimates place the pre-World War II number at about eleven million.

This number was drastically reduced by the Holocaust and a shift to other primary languages due to assimilation. In the United States the shift was voluntary. In the Soviet Union, on the other hand, this was coupled with severe, official repressive measures. These included the closing of schools and other Yiddish institutions in the 1930's and the ending of literature, press and theater in the 1940's

Since our shul was founded fifteen years ago, Yiddish has had a large part in the curriculum. It is taught because we believe that it is a link to our past and continues to tie us to it.

Yiddish has too much going for it to be on the way out. It has been the language of Ashkenazic Jews for ten centuries and is one of the richest languages in the world. We here today, parents, students and graduates, must see that this language continues to have a future.

ALEICHEM SHOLEM

Subscription Coupon

[ ] One Year $1.00 [ ] Two Years $1.75
[ ] Three Years $2.50 [ ] Four Years $3.25

[ ] Lifetime Subscription $50.00

Name...
Address.......................................
City......................State..........Zip.....

Subscription Order........................($)
Donation.................................($)
Total Payment Enclosed...................($)

Please make checks payable to **Aleichem Sholem.** Address subscription orders and donations to **Aleichem Sholem, 1321 55th Street, Brooklyn, N.Y. 11219.**

CUT OUT AND MAIL TODAY

Yiddish Lives in Chicago

By Adar Rossman Mallow

(Reprinted from Chutzpah)

First generation Jews came over here speaking Yiddish, and later tried to dump it in order to dive into the alleged "melting pot" and become "real Americans". The second generation showed how successful its parents were in trying to wipe out Yiddish by degrading it, laughing at it and in it, and telling their children nothing about it. Now members of the third generation for no reason (isn't that some kind of phenomenon?) are getting interested in Yiddish again. It could be some kind of "forbidden fruit" effect. (Why did they always talk Yiddish when they didn't want you to understand?) It could be that people are really getting hard up for Ph.D. topics. Maybe, like me, they must feel that something is missing, something you can't quite name. It's like a piece of your history is torn out of you if you have no feeling for Yiddish, who spoke it, how it developed, how much of our Jewish literature is bound up in it, why older people are so hung up about it, why American Jews felt the need to try and kill it or at least go underground with it.

Well, many young Jews are trying to answer some of these questions, and amazingly, groups have sprung up simultaneously all over the country to study and discuss Yiddish. Students at many universities, yeshivas, Hebrew high schools and day schools have been a part of this movement.

Most of the Jews we're talking about, like myself, never heard Yiddish spoken at home, but are learning it on their own—from the beginning.While a group of us in Chicago were learning Yiddish together we started singing Yiddish songs and enjoyed it so much we decided to spread it around. We also included Yiddish poetry readings. The whole thing started to snowball, with one appearance leading to others. We sang at Jewish nursing homes, private parties, homes for the aged, various organizations, synagogues, youth groups— you name it. In the past three years we've done over fifty performances. We call ourselves *Der Driter Dor*(the third generation) because we're third generation Americans who never learned Yiddish at home but who are making a conscious effort to study it ourselves. Our audiences are always amazed to see young Jews singing, reading and speaking Yiddish.

Just when they go around saying Yiddish is dying, here we are living it.

Ways of Learning Yiddish

Yugntruf, Youth-for-Yiddish, has published the **Yiddish Source Finder** in response to the rising need of people in the New York area for a coordinated guide to sources for the study and experience of Yiddish culture. The pamphlet, compiled by David G. Roskies and Dr. Mordkhe Schaechter is available for 75 cents from Yugntruf, 3328 Bainbridge Avenue, Bronx, N. Y. 10467.

The pamphlet lists reference works,grammars,texts, audio aids, dictionaries, records, films, radio programs, theatres, periodicals, organizations, literature and other aspects of living Yiddish culture today.

Several of the sources in the **Yiddish Source Finder** directly related to learning Yiddish are as follows:

College Yiddish (Uriel Weinreich, Fifth Revised Edition, YIVO, New York 1971, 400 pp.). The best available Yiddish text on the college level. Accompanying text is in English. Available from YIVO, 1048 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10028.

Invitation to Yiddish (Yudel Mark). Two records containing sixteen lessons. Available from the American Jewish Congress, 15 East 84th Street, New York, N. Y. 10028.

Yiddish for Beginners (Jean Joffen, New York 1962, 64 pp.). Twelve lessons. Available from Dr. Jean Joffen, 1684 52nd Street, Brooklyn, N. Y. 11204.

Let's Learn Yiddish (Wolf and Sylvia Younin). A series of forty-eight radio lessons. Available from the Workmen's Circle Education Department, 175 East Broadway, New York, N.Y. 10001.

Language Laboratory. Exercises covering the grammatical principles in Weinreich's **College Yiddish**. Twelve tapes with accompanying text. Available from YIVO.

Modern English-Yiddish Yiddish-English Dictionary (Uriel Weinreich, McGraw-Hill, New York 1968). Available from YIVO.

Letterbox ...

(Continued from page 7)

Yiddish Will Prevail

I just finished reading the Spring 1973 issue of **Aleichem Sholem**. I am appalled and dismayed that David Eliach, a petty, vindictive, ignominious man, continues to serve in so sensitive a position of responsibility and authority—principal of a **yeshiva high school**. It is indeed very sad and depressing that a man of his arrogance bears the distinguished title **rabbi**. To most of us, the word **rabbi** connotates an almost venerable scholarly figure, a wise and tolerant teacher. David Eliach must bring joy to anti-Semites.

It is about time that the yeshiva school board stood up to be counted. They should censure, and yes, even dismiss thIs narrow minded man with his obvious contempt and disdain for Yiddish. The continued silence of the yeshiva school board would seem to imply tacit approval.

One thousand years of Jewish history was created in Yiddish—a rich cultural, colorful heritage. And, it can only be understood and fully appreciated through the knowledge of Yiddish.

Despite the David Eliachs of this world, Yiddish will flourish and prevail, because of SCY and others. Keep up the good fight!

It is a privilege to enclose my donation.

(Mrs.) Rose L. Andelman
333 VFW Parkway
Chestnut Hill, Mass.

Yiddish: A Year Later

David Friend has just graduated from the Yeshiva of Flatbush High School. He is the author of an anti-SCY article which appeared in the March-April 1973 issue of Bnai Yiddish.

Once again I find myself writing an article about Yiddish. Should this one also be a castigation of Dovid Katz and his associates? I think not. Now is the time for intellectual retrospect after a year of being exposed to the Yiddish language. How much have I received from a sin year's study of Yiddish, and is one y enough for this language? These ar questions we must now explore.

I can now proudly say that I can Yiddish newspaper without an ab of mistakes. I can listen to W comprehend a good deal, and write, without sophistication

(Continue

Aleichem Sholem

Editor-in-Chief
Dovid Katz

Associate Editor
Stephen Liebb

Editorial Staff
Martin Edelstein, Morris Gold, Troim Handler, Steven Horowitz, Alan Katz, Yaakov Riz, Eli Rosenzweig, Jay Zitter.

Aleichem Sholem is the official publication of the Student Committee for Yiddish. Volume 1, Number 4 October, 5734-1973. Members of the Editorial Staff are not necessarily affiliated with the Student Committee for Yiddish, its policies, or the editorial contents of **Aleichem Sholem.** Signed articles exclusively represent the authors' views and do not always reflect **Aleichem Sholem** policy. Because of severe internal pressures at the Yeshiva of Flatbush, the Student Committee for Yiddish functions as an underground organization with names of members known only to Committee leadership.

Articles and letters are welcome. Please accompany manuscripts with self addressed stamped envelopes. JSP affiliates are entitled to reprint (with appropriate accreditation) all material herein.

SUBSCRIPTION RATES: One year, $1.00; single copy, 25 cents - 20 cents for students. Patrons welcome. Checks should be made payable to **Aleichem Sholem.** Please address correspondence to our central office: Student Committee for Yiddish, 1321 55th Street, Brooklyn, N. Y. 11219. Telephone: HY 4-7481.

MEMBER OF THE JEWISH STUDENT PRESS SERVICE

One Year Later

Aleichem Sholem does not mark its first anniversary with a restful summation of events past; it is a time to fight onward for Yiddish in the united effort to bring the essential goals of the movement closer to their realization. The cultural revolution ignited by Aleichem Sholem has echoed around the world with repercussions so strong and persistent to the extent that they have reversed a trend in history. The new image of the language which emerges from the Battle of Flatbush is one which lays the foundations for the mass renaissance of Yiddish among youth in America.

It would be foolish to claim that the past year has been without hardship. Aside from the problems which beset any dawning journal, even one which fights for a cause, Aleichem Sholem has had to confront the desperate attempts of a ostile school administration aimed at destroying the blication. Among the tactics thus far employed in the futile rt to force the death of the journal have been the removal e editor from the high school honor society, demand for v of copy before publication, arrangements for teachers ounce Aleichem Sholem in open speeches to classes, ation of the ultimatum to the editorial staff to resign xpelled, and an additional wealthy repertoire of nd methods equally in the worst traditions of both Jewish culture and American democracy.

The threats, the intimidation, the harassment, the speeches and the smear campaigns have all been futile, and shall continue to prove fruitless; firstly, because fortunately, there are still people whose character is not shallow enough to permit them to renounce their convictions because of a department chairman's ultimatum or a series of "lectures" by a raving math teacher. More basic, however, to the failure of Eliach and Company to suppress the protest, is the eternal spirit of the Jewish struggle for the just and the right, for the traditions of our people which have always been a blessing to the Jews and the world.

Before the Yiddish revolution at Flatbush, the Jewish mother tongue was often an object of mockery and degradation for self-hating assimilationists who control far too much of organized American Jewry in general and the Jewish educational systems in America specifically. The movement has resulted in the new emergence of Yiddish with fresh strength which, with the continued progress and growth of the campaign, will restore Yiddish to its natural and rightful position of centrality and significance in modern Jewish life. History is clear on the point that no Jewish community of a genuine creative capacity ever existed without its own tongue. Hebrew, Aramaic and Yiddish are three languages which in the course of history have attained national status, a universality which united Jews, whose vocabularies and structures are geared to Jewish ethics, tradition and lifestyle. An American Jewish community of more than five million who would conduct their lives in English alone are headed for spiritual suicide on a national scale. Our work, therefore, is in a deep sense the current link in the eternal chain of Jewish continuity.

The movement, now symbolized by the stand at Flatbush, constitutes the wondrous awakening of youth against the brutal snuffing out of Yiddish by our so-called "leaders." Like any great ideal, what has begun with a few devoted activists has grown into a major force in contemporary thought facilitating the new rise of Yiddish in America. Thus we can proudly say that the accomplishments of this year are of paramount proportion and significance. Needless to say, time is short and much work remains to be done. Hence, all factions of the movement must unite, regardless of diversity of background or opinion on other issues, to combat the enemies of Yiddish who continue to devote their resources and time to kill what the bloodiest of our enemies could not. In summation, American Jewry must bring the people back to Yiddish, and Yiddish back to the people.

"When we came, Yiddish was in service to ideas and movements, social and national. We proclaimed its liberation and its right to independence.

—*Ruven Ayzland*

Yiddish Writer
1884-1955

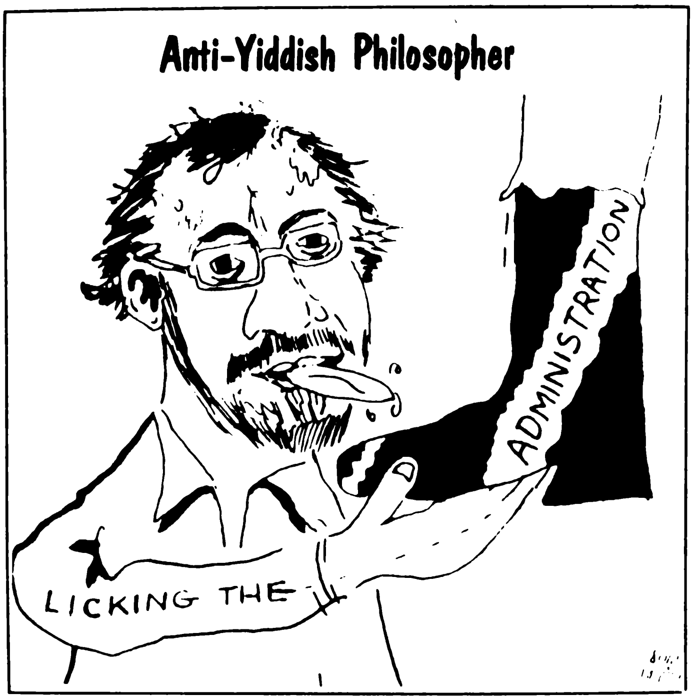

Educated Ignorance

By M. Tzanin

The following is a condensed version of a commentary by M. Tzanin, editor-in-chief of Letste Nayes, Israel's leading Yiddish newspaper. Mr. Tzanin is a widely acclaimed author and journalist. He is the compilor of the Hebrew-Yiddish Yiddish-Hebrew Dictionary, secretary-general of the World Federation of Jewish Journalists and is the author of a number of major literary works. This article was originally published in Letste Nayes and was soon after reprinted in Mexico's Yiddish newspaper, Di Shtime. The unabridged text appears on the Yiddish pages of this issue of Aleichem Sholem.

The learned ignoramus is an educated and intelligent individual, whose hatred toward certain objects projects itself in such paranoic forms that his education is entirely nullified once he speaks of the objects he hates. This can be seen as the basis of intellectual anti-Semitism; such was the basis for the Bolshevic theoreticians upon drawing their conclusion that Jews are not a people; and this is the basis for the ignorance of those educated Jews who suffer from a persecution complex on the subject of Yiddish.

A classical example of such ignorance can be found in the November, 1972 issue of the *Phoenix*, the official newspaper of the Yeshiva of Flatbush High School, from none other than the principal, Rabbi David Eliach. Rabbi Eliach's declaration concerns a group of students who demand that Yiddish be taught at the Yeshiva of Flatbush on an equal basis with French and Spanish. After much public pressure, he "gave in" and permitted a Yiddish course to be taught several times a week for a handful of graduating students, hoping to get away with it.

The declaration which the principal found necessary to publish in the Yeshiva newspaper unveils the entire ignorance which results from paranoia and hatred. The rabbi writes: *There are students who think that Yiddish should occupy the same position as the main language, Hebrew,"* when, in fact, no students ever demanded this – only that Yiddish be granted equal recognition with French and Spanish. Rabbi Eliach continues: *"The entire literature of law, of legend, and in secular life was entirely in Hebrew. The original and basic culture of Judaism is entirely in Hebrew and the State of Israel is based entirely on Hebraistic purity."* Were it not for the paranoia of hatred, a rabbi would never have written such words. Most of the Talmud, the Talmudic literature as well as a major part of mystic literature is in Aramaic, a language used for cultural creations which had an impact on multitudes of Jews for many generations. Were it not for the paranoia of hatred, a rabbi, a principal of a high school, would know that everything a people creates is part of its "original" and "basic" culture. If one is to confine the original and the basic to what it was at the very beginning, then it is the Canaanite culture, in which case the rabbi should convert his yeshiva to a Canaanite seminar. And, it is quite well known that the State of Israel is not based on "Hebraistic purity." English and other languages are major factors in official and literary life in Israel today. But the rabbi in Flatbush probably did not hear about it.

It is for the remainder of the declaration, however, that the head of the Yeshiva of Flatbush deserves a doctorate in ignorance. Namely:

"The culture in which we are interested, or that which we could gain through Yiddish, we learn in Hebrew. We learn of the European villages, the Holocaust, Polish and Russian Jewry, and Chassidism through the Hebrew language. We don't miss a thing concerning the feelings of all those Jews who spoke in Yiddish because anything worthwhile written in Yiddish is available in Hebrew translation, and our identification with those who write and speak Yiddish is complete and full because they are Jews just like us for every purpose. So we don't miss a thing except the actual ability to speak that language."

First of all, who gave the rabbi in Flatbush the mandate to determine in what we are or are not interested in? This, of course, is one of the most overused arguments of the Berlin Haskala. Secondly, if he maintains that original literature is not important, why does he impose the study of French and Spanish? There are excellent Hebrew translations of the major literary works created in these two languages. Thirdly, it is a blatant falsehood that anything worthwhile in Yiddish is "available in Hebrew translation". Perhaps, however, for David Eliach, that which was translated is too much already. His writing is very similar to that of David Friedlander in the Berlin Hameasef who used the same arguments to lead his followers through fanatic, supposed Hebraism, into German and finally into the church. I am especially suspect of t[illegible] principal's assertion, made with the tone of a commisar t[illegible] "We don't miss a thing except that actual abilility to s[illegible] that language."

Now I understand why the young generation in Am[illegible] engulfed in assimilation, intermarriage and conversi[illegible] drama of the Berlin "Enlightenment" is being repea[illegible] tenfold scale, only in English instead of German[illegible] leaders are the educated ignoramuses.

Letters To The Editor

(Continued from page 11)

matically correct composition. So much for the tangibles I acquired from a year of Yiddish. There are other, perhaps more meaningful acquisitions from learning Yiddish.

How can one describe the gleam in the eye and the fulfillment in the smile of an elderly person who hears young people speaking Yiddish? Such was the case I was confronted with in recent volunteer work at a nursing home. Just those few syllables of the **mameh loshn** brought joy to the lives of people for whom the past is just a faint flicker. This is one of the intangibles I received from the study of Yiddish.

No language, especially Yiddish, can be complete without the study of its humor. This very important facet of Yiddish was not neglected either. From the less than profound witticisms of the gentry of Chelm, to the oft times tragically ironic satire of Polish Jewry, time was found to touch upon them all. They were not reviewed in the vapid English translations, but in their original tongue.

One year of a language of many intricacies is not enough. Even three or four years is not sufficient. I have been studying Hebrew for twelve years and still find myself lacking important parts of the language. In some respects I have a broader understanding of Yiddish than I do of Hebrew, as far as the more subtle niceties are concerned. Of course, one year's study of Yiddish or any language is far from ideal, although in my one year of Yiddish I have covered a lifetime of appreciation of my grandparents' tongue.

I have never regretted for one moment my choice of Yiddish as a senior elective. Everyone who wants to should be exposed to the same rewarding experience that I have been part of. Yiddish occupies a rather precarious position in the new generation of Jewish youth. It is often overshadowed by the rebirth of Hebrew, but is nevertheless an important link in Jewish history. A happy medium must be found to placate everyone's desires in its study.

David Friend
463 Beach 140th Street
Rockaway Park, N.Y.

The Case for Eliach

am writing in response to the remarks e about Rabbi Eliach in your ials in **Aleichem Sholem III.**

re I discuss these comments and ought them on, I would like to say o not believe that there is any ion for the attack on Rabbi Eliach peared in your newspaper. You have no right to say Rabbi Eliach is "leading himself into the moral pit he has dug himself." The man in question is a principal and certainly more learned than you are.

As for Rabbi Eliach's controversial statement "Don't get sentimental," I have heard that this statement was printed out of context. Whether or not this is so I think it is clear that Rabbi Eliach's intent was not to make a "mocking, caustic and hateful statement" or to speak with "contempt" toward the six million Jews. He is simply saying, and rightly so, that the teaching of Yiddish should be justified on the merits of the language, and not the fact that it was the language of the six million.

The Yiddish lesson was omitted from the third issue of **Aleichem Sholem**. Why? This was a step, even if a small one, in the right direction—an attempt to give non-Yiddish speakers a rudimentary basis for learning the language. I will credit SCY with encouraging students to take Yiddish in their senior year, but that is all.

Michael Schulder
1703 Avenue K
Brooklyn, N.Y.

For the convenience of our readers, we reprint the controversial portion of the interview conducted between Wolf Younin and Rabbi Eliach (Forward, February 26, 1973):

YOUNIN: Do you believe that Yiddish only encompasses those aspects that pertain to the language itself and nothing else? Does it have nothing to do with Jewish life of the last thousand years?
ELIACH: No!
YOUNIN: The last thousand years of Jews wrote entirely in Hebrew?
ELIACH: Of course. Ninety percent. I'm not sure that ten percent was written in Yiddish. And if anything was written in Yiddish and it's worthwhile, it's available in Hebrew translation. . .
ELIACH: So why don't you teach Arabic? Fifty percent of Jews are from Arab lands. Why don't you start a war for teaching Arabic?
YOUNIN: I did not come here to start a war. . .Let me correct a mistake. Jews from Arab lands may comprise fifty percent of Jews in Israel, but not in the world and certainly not in America. And isn't there a difference? With Arabic, Jews were not burned in the crematories. They were burned and gassed with Yiddish on their lips.
ELIACH: Don't get sentimental!

The Generalist Association

The following is the text of a letter sent to Rabbi Eliach:

Dear Sir:

It has come to the attention of the Generalist Association that you have promulgated a policy against the teaching of Yiddish, a great world language of immeasurable importance to literature.

Further, we have received information that you have acted in manifold ways to impose punitive measures in order to suppress dissent.

Specifically and most immediately, we have been apprised that a student who has steadfastly opposed linguistic genocide and denial of this thousand-year-old language of Jews, has been refused and will be refused admission to the honorary group known as Arista.

Naturally, such actions would not be in the best traditions of either America or the Jews and would, in addition, be a flagrant disservice to world literature.

At your earliest convenience, please comment on these matters. Naturally, we wish to examine your response before contemplating further action.

For your information, the Generalist Association is a benevolent educational and literary organization whose basic concerns are literary, social and philosophical.

Thank you for your prompt attention.

Harry J. Smith
President
The Generalist Association
5 Beekman Street
New York, N.Y.

"Yiddish My First Love"

Yiddish is my first love. Please send me copies of all your publications. I enclose my subscription order and would like to know how I can help.

Judy Seid
733 Washington Street
Venici, California

We regret that due to the large volume of mail received we are unable to publish all letters. To be considered for publication, letter must be signed and typed. Aleichem Sholem reserves the right to shorten letters unless otherwise directed. Many of the letters received until now will appear in forthcoming issues.

Voices of the Underground

Very Deep Thoughts

By Moishe Weinstein

VASSERGATE: H.R. Horowitz, John Edelsteinman and Jeb Stuart McLiebb were among the six. You are probably wondering who these people are. These are among the many who have perpetrated the crimes collectively known as Vassergate. These crimes are: having their names appear on the editorial staff of **Aleichem Sholem**, writing for this journal, and above all, the chief criminal act of the conspiracy—wishing to spread the idea that Yiddish is an essential language with a unique culture all its own just like French and Spanish.

If you knew of people who committed such dreadful deeds, naturally you would immediately have them arrested and brought to justice. Well, such was the case with these atrocious six fellows, the **Vassergate 6**. On Tuesday morning, May 8, the **Vassergate 6** were brought before a fact finding committee headed by a Chairman. After being seated in semicircle fashion, the Chairman commenced interrogation of the guilty assemblage. So, he quite naturally asked each one, **"What do you have to say for yourself?"**

The responses offered by the six seemed to satisfy several committee members, but not the Chairman who, after his opening statement, seemed quite confident the six would beg for mercy. When this did not occur, the stage was set for the controversial question and answer session which followed.

The main obstacle to the investigation was the absence of those who were not only involved in the **Vassergate** but who participated, and continued to participate in the Cover-up. None of the six would divulge the names of members of the Yiddish movement at Flatbush whose names do not appear on the editorial staff. It should be noted that no offers of immunity were made in exchange for such information.

Finally, the Chairman concluded the proceedings at the close of an hour and a half of uninterrupted testimony by passing judgment: Should any of the **Vassergate 6** again be caught perpetrating the above mentioned crimes, "We will have to kick you out of Flatbush." Mr. McLiebb immediately protested, "But Mr. Chairman, you're threatening us."

The Chairman responded, concluding the session, "I'm not **threatening** you, I'm only **telling** you **facts**."

LATE REPORT: The administration of the yeshiva has offered an undisclosed sum of money to the first detective agency which will uncover all members of the mishpocheh, **believed to be responsible for all Yiddish activities at the school. It was reported that initial FBI attempts had proven futile.**

DEAR EDITOR: I can't blame Rabbi Eliach for maintaining that Yiddish has no place in a yeshiva. I also respect him for forcing the study of more worldly languages like French and Spanish. I am therefore sure that our new committee will have no trouble convincing him to teach Swedish, Greek, and Chinese on a regular basis. That would make it clear to the public that the principal has no special preference for French and Spanish. Yours truly, SCSGCFSAAOLEY (Student Committee for Swedish, Greek, Chinese, French, Spanish, And Any Other Language Except Yiddish).

NEW INVENTION: When you go to hear many famous rabbis speak, it must surprise you that they make use of such a language as Yiddish. Well, if that is your problem, then the Eliach pocket size battery operated translator is the thing for you. The first hint of the dramatic breakthrough came in November, 1972 when the rabbi wrote: "Anything in Yiddish is available in Hebrew translation." The translator operates on 3 AAA batteries and makes a fine gift for weddings, bar mitzvahs, or even Din Torahs.

RABBI: Why can't I learn Yiddish? Because the Board of Education recognizes it and the Jews always have to be different.

KNIGHTS OF ARABIA: International Arab Brotherhood and Brotherhood of United Arabs have bestowed upon Rabbi Eliach their highest honor; many will praise Arabic in Arab schools, but only Rabbi Eliach will praise Arabic in an Orthodox yeshiva.

WANTED: One operational AM-FM radio. Mine is broken and I can't learn Yiddish.

The Winner (Satire)

By Abe Kaminetzky

Throughout the continuing saga of daily Jewish life, there has always been a place in our hearts for a certain small, select group of men, a seat at the dais in the celebration of the history of the Jewish people. This coterie consists of great sages of our nation who had the courage of their convictions to advocate a highly unpopular opinion or way of life, which, later, through their efforts, gained wide acceptance and brought about great advancements in the Jewish way of life. Such luminaries as the Rambam, and his philosophy which stood the tests of time and the constant attack of his opposers or the Baal Shem Tov and the Chasidic movement have had great influence on Jewish thinking and living. This has earned them everlasting enshrinement in the Great Jewish Hall of Fame. Many other great rabbis have similar claims to greatness and to this list I would like to add a new name.

I invite you, Rabbi Eliach, to take your place among the most distinguished representatives of our race. You have earned this invitation through your staunch opposition to that great enemy of Jewish thinking and living, Yiddish. This degenerate language, this corruption of our morals has been a constant plague to our people; however, only you were illuminated enough to realize this. Thus, in spite of strenuous opposition in articles of newspapers and letters from all over the world, you stuck to your guns.

Naturally, we, the huge majority of the Children of Israel, not being able to see the subversiveness of this corrupt language, must be pardoned for our unrighteous outburst. This language has sustained the hopes and alleviated the frustrations of our people for centuries innumerable and it will take many long years until we can fully comprehend the baseness of the tongue. In this language, hundreds of our greatest classics, our shiniest pearls o[illegible] wisdom have been written, while any fool can see that translati[illegible] them can only serve to purify them from that defiled tongue.

For these reasons, Rabbi Eliach, I ask you to have pat[illegible] with the thousands writing you letters and pleading with y[illegible] to destroy a language which should have been extinguish[illegible] before it could get its clutches on the Jewish people. A[illegible] Rabbi Eliach, emerge the uncontested victor. Nobody at [illegible] is learning Yiddish seriously. That victory is a victory [illegible] assure you a mention in the annals of Jewish history [illegible] truly shall deserve.

Aleichem Sholem, October 5734/1[illegible]

קאָלאָמביע ייִדיש־פּראָגראַם איז ריזיקער דערפֿאָלג

די אוריאל ווײַנרײַך פּראָגראַם פֿון דער ייִדישער שפּראַך, ליטע־ראַטור און קולטור, וואָס ווערט אָנגעפֿירט פֿון קאָלאָמביע־אוניווער־סיטעט אין ניו־יאָרק בשותפֿות מיטן מאַקס ווײַנרײַך־צענטער פֿאַר העכערע ייִדישע שטודיעס ביים ייִוואָ, האָט געדויערט פֿון דעם 11טן יוני ביזן 10טן אויגוסט, 1973. דער זומער 1973 איז געווען דאָס זעקסטע יאָר פֿון דער זומער־פּראָגראַם פֿאַר לערנען ייִדיש.

די זומער־פּראָגראַם פֿאַר ייִדיש איז געווען די גרעסטע פֿון אַלע זומער־פּראָגראַמען אין קאָלאָמביע אוניווערסיטעט, אַן אָנווייז, אויף דער פּאָפּולעריטעט פֿון ייִדיש ביי אַמעריקאַנער ייִדישער יוגנט. סטודענטן זיינען געקומען פֿון ניו־יאָרק, שיקאַגאָ, קאַליפֿאָרניע און נאָך אַ סך אַנדערע ערטער כדי זיך אויסצולערנען מאַמע־לשון.

די אוריאל ווײַנרײַך זומער־פּראָגראַם ווערט אָנגעפֿירט יעדן זומער און אין אַ סך פֿאַלן, ווערן סטיפּענדיעס געגעבן צו העלפֿן סטודענטן צו באַטייליקן זיך אין דער פּראָגראַם.

דער הויפּט לערער איז פּראָפ׳ מרדכי שעכטער, וועלכער איז פֿאַרעכנט געוואָרן פֿון די תּלמידים פֿון קאָלאָמביע אַליין (אין אַ בוך מיינונגען וועגן לערערס וואָס די תּלמידים גיבן אַרויס פֿון צייט צו צייט) ווי דער בעסטער לערער פֿאַר אויסלערנען זיך ריידן אַ שפּראַך. ס׳זיינען דאָ דריי מדרגות פֿון שפּראַך־קורסן — אָנהייבערס, מיטעלע און אַדוואַנסירטע קלאַסן. חוץ דעם, ווערן געגעבן קורסן אין ייִדישער ליטעראַטור, פֿאָלקלאָר אאז״וו.

דער דירעקטאָר פֿון דער פּראָגראַם איז ד״ר מיכל הערצאָג און די קאָאָרדינאַטאָרין איז יאָהושע זעלטמאַן. מלבד קלאַס־אַרבעט, זיינען געווען אָרגאַניזירט נסיעות, פֿילמען און אַנדערע קולטורעלע אַקטיוויטעטן צו דערנענטערן די תּלמידים צו דער וועלט פֿון ייִדיש.

For The Beginner

פֿאַר דעם אָנהייבער

— פֿון —
ליבע בראָנשטיין

ליכטלעך אויף דער וועלט, פֿאַראייניקט זיך! אַלע טאָג דערהרגעט מען אייערע ברידער. אין שטיבער און אין דרויסן צעקיילט מען אייערע ברידער, און פֿאַר וואָס? כּדי צו האָבן אַ ביסל ליכט, אַ ביסל וואַרעמקייט, אַ ביסל שיינקייט. צוועלף שעה זונענשיין איז דען ניט גענוג? ניין, מיט דעם וואָס דער באַשעפֿער האָט אים געגעבן איז דער מענטש ניט צופֿרידן. ער וויל מער, מער, און נאָך מער. גוט, זאָל ער האָבן אַלץ וואָס ער וויל, אָבער ניט אויפֿן חשבון פֿון ליכטלעך!

מ׳זאָגט, אַז דערפֿאַר וואָס אַ ליכטל ברענט, איז אַ סימן, אַז דער באַשעפֿער האָט עס באַשאַפֿן, כּדי צו געבן ליכט. אַ מענטש וואָלט אויך געברענט אויב מען צינדט אים אָן די האָר — צוליב דעם מוז דען זיין, אַז דער באַ־שעפֿער האָט אים באַשאַפֿן כּדי צו ברענען? ליכטלעך, איר זייט נפֿשות וואָס האָבן אַ רעכט צו זיין די אייגענע באַלעבאַטים! טאָמער מ׳דאַרף טאַקע אַ ביסל ליכט ביי נאַכט, טאָמער די שיינקייט פֿון אייער ליכט איז טאַקע נייטיק, קען איינער פֿון אייך אויסקלייבן אומצוקומען על קידוש השם, אָבער דער מענטש האָט בשום אופֿן ניט קיין רעכט צו פֿאָדערן איר זאָלט אַזוי טאָן אַלע טאָג.

ליכטלעך, איר מוזט קעמפֿן פֿאַר אייערע לעבנס. אַנטלויפֿט פֿון שטיבער און שולן און קראָמען, באַהאַלט אייערע קינדער, זאָגט זיך אָפּ פֿון איינשטיין אין לייכטער — ברענט ניט ביז דער מענטש ווערט געוואָר, אַז ער טאָר אייך ניט דערהרגענען!

VOCABULARY וואָקאַבולאַר

candles	ליכטלעך
unite	פֿאַראייניקט זיך
kills	דערהרגעט
slaughters	צעקיילט
at the expense of	אויפֿן חשבון פֿון
indication	סימן
ignite his hair	צינדט אים אָן די האָר
souls	נפֿשות
control their own destiny	זיין די אייגענע באַלעבאַטים
n the event that	טאָמער
oose	אויסקלייבן
e a martyr	אומצוקומען על קידוש־השם
o means	בשום־אופֿן
nd	פֿאָדערן
to	זאָגט זיך אָפּ פֿון
	ווערט געוואָר

שאַפֿט נייע לייענער

פֿאַר עליכם שלום

באַנייט

אייערע

אַבאָנעמענטן

(המשך פון זייט 7)

יידיש אין מאָנטרעאָל

טייערער רעדאַקטאָר

ביינעלייגט וועט איר געפינען אַן עקזעמפּלאַר פון אַ נייעם קינדער־זשורנאַל, מאַמע לשון. דאָס ווערט אַרויסגעגעבן פון אַ גרופּע קינדער אין די יידישע שולן פון טאָראָנטאָ.

ווי איר זעט איז די יידישע דערציונג אין קאַנאַדע אַ סך מער געצילט צו דער צוויי־שפּראַכיקער נאַטור פון אונדזער קולטור. די קינדער האָבן פון קינדהייט אָן אַ שיינע באַציונג צו אונדזער מאַמע־לשון. אָבער צום באַדויערן, האָבן לעצטנס אָנגעהויבן זינגען די עקסטרעמע העברעיסטן, און אין מאָנטרעאָל האָט מען אין צוויי קורצע יאָר איבערגערוקט דעם למוד פון יידיש פון קינדערגאָרטן ביז דעם דריטן קלאַס. עס ווייזט אויס אַז אונדזער קאַמף וועט זיין אַ לאַנגער, אַ ביטערער, און אַן אינטערנאַציאָנאַלער.

מיט חברישן גרוס, אייער
משה ראָזענפעלד (בראָנקס, נ״י)

געלייענט וועגן קאַמף

שלום־עליכם עליכם שלום,

געלייענט וועגן אייער קאַמף אָבער ערשט געזען אַ קאָפּיע פון עליכם שלום. אַן אמתער נחת!

איך בין דער פּרעזידענט פון קאָמיטעט פאַר יידיש ביי דעם קאַנאַדער יידישן קאָנגרעס. איך שרייב אויך אַ יידישן קאָלום פאַר דער לאָקאַלער יידישער צייטונג און אַ וועכנטלעכן קאָלום אין ענגליש פאַר אונדזער גאַנץ גרויסער ענגלישער אויסגאַבע. איך וועל אייך צושיקן עטלעכע שייכותדיקע קאָלומס.

דיט שטאַרק און קעמפעריש
אַן עלטערער חבר,
י. ב. זאַלצבערג (טאָראָנטאָ, קאַנאַדע)

„טאָ זאָלן זיין געשטאַרקט אייערע הענט״

טייערע יונגע פריינד פון עליכם שלום,

איך שיק אייך צוויי דאָלאַר מיט צוויי אַדרעסן פון מיינע צוויי טעכטער און זייערע משפּחות. זייט אַזוי גוט, שיקט יעדן באַזונ־[illegible]ר דעם עליכם שלום.

[illegible] זאָל זיין געשטאַרקט אייערע הענט, און [illegible] ווינטש אייך אַ גרויסן דערפאָלג אין [illegible] וואונדערלעך־שיינער אַרבעט פאַר אונ־[illegible] עמענס טייערן יידישן לשון.

[illegible] די בעסטע האַרציקע גרוסן
[illegible] אַן עלטערער פריינד
[illegible]ס ביאַלאַן (בראָנקס, נ״י)

יידיש אין בראַנדייס־אוניווערסיטעט

שלום־עליכם!

איך האָב זיך זייער געפרייט צו באַקומען די אַרויסגאַבע פון עליכם שלום און איך ווינטש אייך הצלחה אין אייער קאַמף וואָס איז באמת דער קאַמף פון יעדן מענטש וואָס האָט אַן אמתע ליבשאַפט פאַר עם ישראל.

איך מיין אַז ס׳וועט אייך אינטערעסירן צו וויסן, אַז אין בראַנדייס־אוניווערסיטעט זיינען פאַראַן קורסן אויף יידיש און יידישע ליטעראַטור און אַ „הלל״ קורס און „שמועס־דיקן יידיש פאַר אָנהייבערס״.

ביינעלייגט איז אַ טשעק פאַר אַ צוויי־יאָר־אַבאָנעמענט צו עליכם שלום.

כל־טוב
שמעון סיימאָנס (וואָלטהאַם, מאַסאַטשוסעטס)

א״ר צוויינג 350 פאַר יידיש

טייערע פריינד,

דער אַרבעטער־רינג בראַנטש א״נ **בערנאַרד גאָלדשטיין** טמער 350 וואָס האָט זיינע זיצונגען אין בריטאַן, ברוקלין, שיקט אייך אַ ביישטייערונג פון צען דאָלאַר ווי אַן אויסדרוק פאַר אייער מוטיקייט אין קאַמף פאַר יידיש.

זייט זיכער אַז מיר זיינען מיט אייך.

פאַר דער עקזעקוטיוו
ישראל העלטמאַן (ברוקלין, נ״י)

נ. ב. איך פערזענלעך גיב צו פינף דאָלאַר — מיט די בעסטע ווונטשן, זייט האַרציק געגריסט.

„גייט אָן מיטן קאַמף״

טייערע פריינד:

גייט אָן מיט אייער גערעכטן קאַמף פאַר דער ווירדע פון דער יידישער שפּראַך. ביינעלייגט איז אַ טשעק פאַר פינף דאָלאַר.

מיט הצלחה
יצחק דאָום (בראָנקס, נ״י)

זאָל זיין

חשובער רעדאַקטאָר,

איר וועט דאָ געפינען אַ ביישטייערונג פון פינף דאָלאַר פאַר עליכם שלום, מיט מיינע בעסטע ווינטשן צו די פּיאָנערן פון דעם יידיש־קולטורעלן וואָרט — די סטודענטן־גרופּע פאַר יידיש.

זאָל ווייטער בליען און וואַקסן די יידישע קולטור און פאַרוואָרצלט ווערן ביי די יונגע דורות, די פּאַרגייער און בויער פון יידישן פאָלק. זאָל אייער מי געפינען אַן אָפּקלאַנג און אַ פרוכטבאַרן באָדן, און זיין דער שפּיגל פון דעם יידיש־קולטורעלן לעבן.

זאָל דאָס מעסער זיין צו קורץ אונדז צו פאַרגיפטן און פאַרוואַנדלען אין אַ פנימלאָזער מאַסע. שלום! זאָל שיינען דער יידי־

לחברינו דוברי עברית:

הננו מזמינים אתכם להביע בעברית, ביידיש או באנגלית את דעתכם על שאלת מקום יידיש ביהדות החדישה. ברצוננו לפתוח בוכוח גלוי על הענין הזה, כך שכל הדעות תוכלנה להשיג הכרה מצדו של הקהל. הוכוח הוא בריא וחשוב לתרבות חיה ותקוותנו שתגובות להזמנתנו תגענה. במקרים שכותבי המאמרים יתנגדו לעמדתנו, המאמרים יתפרסמו בצרוף תשובתנו.

שער שטערן!

גייט אָן מיט דערפאָלג מיט אייער הייליקער אַרבעט.

מיט גרוס,
ליליען האַמער (בראָנקס, נ״י)

ווינטשט דערפאָלג

ליבע פריינד,

איצט באַקומען עליכם שלום; לייג איך ניט אָפּ מיין ענטפער.

איך שיק אייך דאָ מיין טשעק אויף זיבן דאָלאַר, צוויי יערלעכע אַבאָנעמענטן, איינעם פאַר מיר, דעם אַנדערן פאַר אַ פריינד. אויך מיין בייטראָג פון פינף דאָלאַר.

זאָל ג־ט אייך בענטשן פאַר אייער גוטער אַרבעט און קרוינען אייערע באַמיונגען מיט דערפאָלג.

משה פריילכאָוו (וואַשינגטאָן)

אַ ביסעלע פּאַרשפּעקטיקט

מיינע ליבע פריינד!

אַנטשולדיקט וואָס איך האָב זיך „אַ ביסעלע״ פאַרשפּעטיקט — געווען פאַרנומען אַרום הויז, אאז״וו.

איך וועל בקרוב צוזאַמענשטעלן אַ ביכל אַדרעסן כדי נאָך יידן זאָלן העלפן די טייערע, וווילע, ליבע חברים פון עליכם שלום.

אייער,
חיים פלאַטקין (ברוקלין, נ״י)

נ. ב. די צען דאָלאַר זיינען טאַקע די ערשטע, נאָר ניט די לעצטע!

דער קאַמף אינספּירירט

מיין ליבער רעדאַקטאָר,

איך האָב געלייענט די אַרטיקלען וועגן דעם קאַמף און זיי האָבן מיך זייער אינספּירירט. איך שיק אייך עפּעס צו העלפן אין אייער גרויסן קאַמף פאַר יידיש.

דייט געזונט
עדוואַרד כייעס (גרעיט־נעק, נ״י)

נאָך בריוו...

(המשך פון זייט 4)

נאָך אַ קול פאַר מער ייִדישע זייטן

חשובע פריינד פון עליכם שלום:

כ'האָב באַקומען דעם דריטן נומער עליכם שלום.

עס פרייט בײַ גאָר צו וויסן, אַז ייִדישע יוגנט, סטודענטן, האָבן געפונען דעם מוט זיך אָנצונעמען פאַר אונדזער באַליבטן ייִדיש — אַ יישר־כח!

זייט געשטאַרקט אין אײַער באַוועגונג מיט עקשנות אָנצוגיין מיטן קאַמף פאַר אונדזער באַליבטן ייִדיש.

איך שיק אײַך אַ באַשיידן טשעקל אויף דריי דאָלאַר און זייט אַזוי גוט און שיקט פראָבע־נומערן פון עליכם שלום צו אָט די אַדרעסן וועלכע איך שיק אײַך. לאָמיר האָפן אַז די דאָזיקע פריינד וועלן זײַן פּאַראַינטערעסירט אין אַ נײַעם פּראָ־ייִדיש קעמפנדיקן זשורנאַל און וועלן שטיצן עליכם שלום.

אַ קורץ וואָרט וועגן זיך אַליין: איך בין אַ ייִדישער פּאָעט און האָב זיך באַטייליקט אין פיל ייִדישע זשורנאַלן (אויך אין ניו־יאָרק) און איך בין אַ לערער פון ייִדיש דאָ אין ראָטשעסטער.

עס ווילט זיך זען מער ייִדיש אויף די זייטלעך פון עליכם שלום. נעמט מײַנע ברכות פאַר דערפאָלג מיט עליכם שלום און זייט פריינדלעך געגריסט.

אײַער

שמעון וואָזאָק (ראָטשעסטער, נ"י)

וועגן לאַדינאָ

טײַערע חברים די רעדאַקטאָרן פון עליכם שלום,

איך שעפּ אַ סך נחת פון אײַער שיינעם זשורנאַל. אויף דעם ערשטן בלאַט פון דריטן נומער בעט איר די לייענערס צו זאָגן וואָס עס קען העלפן מצליח זײַן פאַר ייִדיש.

בדעתי אַז ס'זאָל זײַן אַ פּאָזיטיווער צוגאַנג צו די ספרדישע ייִדן וואָס זײַנען פאַראינטערעסירט אין זייער גלות־לשון — לאַדינאָ.

לאַדינאָ איז ניט — און דאַרף ניט פאַררעכנט ווערן ווי — אַ קאָנקורענט צו ייִדיש. ביידע שפּראַכן ווײַזן אַרויס די שעפערישע מעגלעכקייט פון ייִדן אויף גלות־לשונות. אין אָנהייב פון דעם 20סטן יאָרהונדערט, האָט אויך לאַדינאָ געהאַט אַ בליענדיק לעבן ווי אַ קוואַל פאַר קולטורעלע און פּאָליטישע באַוועגונגען, פאַר דער פּרעסע, ספּעציעל אַרום אַזעלכע שטעטלעך ווי סאַלאָניקאָ, סמירנאָ און איסטאַנבול.

איך דענק אַז דער אַרגומענט פאַר ייִדיש וועט פאַרשטאַרקט ווערן ווען מיר וועלן ווײַזן אַז די ספרדים אויך האָבן געהאַט אַ טײַערע פאָלקקולטור אין זייער גלות־לשון וואָס דאַרף ווערן דערמוטיקט און פּרעזערווירט צווישן ספרדים, פּונקט ווי אשכנזים דאַרפן טײַער האַלטן ייִדיש.

מיט מזל

עליאָט גרין (פילאַדעלפיע, פּ"ע)

ייִדישער קולטור־קלוב

טײַערע פריינד פון עליכם שלום,

איך בין דער סעקרעטאַר פון אַ ייִדישן קולטור־קלוב אין דעם לונאַ־פּאַרק פּראָיעקט פון קאָני־איילאַנד. מיר זײַנען די איינציקע אָרגאַניזאַציע אין דעם פּראָיעקט וועלכע פירט דורך ייִדישע קולטור־זיצונגען אויף דער ייִדישער שפּראַך. איך וויל אײַך באַגריסן וואָס איר פירט אַ קאַמף צו לערנען ייִדיש אין אײַער ישיבה.

איך ווינטש אײַך דערפאָלג אין אײַער אַרבעט.

איך שיק אײַך איין דאָלאַר פאַר אַ יאָר־אַבאָנעמענט.

מיט דרך־ארץ

מאַקס הושענקינס (ברוקלין, נ"י)

טענה־צעטל

א. ...איך באַקום ניט דעם עליכם שלום אין צײַט.

ב. ...מען האָט ניט געדרוקט מײַן בריוו.

ג. ...כ'האָב געשיקט אַ מתנה און מען האָט עס ניט דערמאָנט בײַם דאַנק־רשימה.

ד. ...אַנדערע טענות:

....

....

....

....

שנײַדט אַרויס און שיקט אַרײַן אין רעדאַקציע:

עליכם שלום
1321 55סטע גאַס
ברוקלין, נ"י 11219

ווינטשט הצלחה

ליבע חברים,

מיר באַוווּנדערן אײַך פאַר דער עקשנות וואָס איר ווײַזט אַרויס. איז אין נאָמען פון אונדזער א"ר צווײַג און אין מײַן נאָמען ווינטשן מיר אײַך אַ סך הצלחה אין דעם קאַמף פאַר ייִדיש.

זייט אַזוי גוט און שרײַבט מיר אַ פּאָר ווערטער ווי ס'גייט די אַרבעט.

מיט גרוס

ה. דוליצקי (ניו־יאָרק, נ"י)

אַ טראָפּן אין ים העלפט אויך

טײַערע תּלמידים,

איך שיק אײַך מײַנע בעסטע ווונטשען. מײַן בײַטראָג איז אַ טראָפּן אין ים אָבער עס העלפט.

זייט געגריסט

רות בעקער (ניו־יאָרק, נ"י)

אַ יישר־כח

טײַערע פרײַנד,

מיט גרויס פרייד האָב איך איפּגענומען אײַער עליכם שלום. אַ יישר־כח אײַך פאַר אײַער מי אין קאַמף פאַרצוזעצן אונדזער מאַמע־לשון צווישן דער יוגנט אין די ישיבות.

בײַגעלייגט איז אַ טשעק פאַר צוויי דאָלאַר מיט פופציק סענט פאַר דרײַ יאָר אַבאָנעמענט־אָפּצאָל צו עליכם שלום. הלוואי וואָלט איך געהאַט די געלעגנהייט אײַך צו העלפן אויף אַ מער ממשותדיקן אופן.

זייט געשטאַרקט אין אײַער וויכטיקער אַרבעט.

מיט פריינדלעכן גרוס,

רחל גריטבוים (בראָנקס, נ"י)

ווינטשט אַ האַרציקן מזל־טוב

טײַערע חברים,

איך ווינטש אײַך אַ האַרציק מזל־טוב. איך האָב געלייענט וועגן אײַער קאַמף פאַר דער ייִדישער שפּראַך אין עליכם שלום. דער זשורנאַל פון דעם סטודענטן קאָמיטעט פאַר ייִדיש.

איך בין אַ סטודענטקע אין דעם דריטן יאָר אין דער פּראַאיינזקטער מיטלשול. איך בין אַ גראַדואַנט פון אַ שלום־עליכם פאָלק־שול.

ייִדיש איז מיר נאָענט צום האַרצן. איך קען העלפן אין דעם קאַמף, זייט גוט מיר צו שרײַבן.

מיט חברשאַפט,

שרה געטצאָף (ניו־יאָרק, נ"

(סוף א

(המשך פון זייט 5)

לעבן נאך אין גלות, אויב ישראל וויל צוציען די יידן און האבן איינפלוס אויף זיי — דאן מוז ישראל זוכן וועגן און מיטלען וואס זאלן פירן צום הארצן פון די יידן. כל־זמן מ׳וועט אין ישראל ניט איינזען, אז יידיש איז אן ארגאנישע שפראך ביי א גרויסן טייל פון די יידן אין אמעריקע און יידן אין דער יידישער מדינה וועט ישראל לײדן פון דעם.

ווי אזוי קען א שליח פון ישראל ארבעטן פאר עליה צווישן יידן אין ניו־יארק אויב ער קען נישט קיין יידיש און די יידישע שפראך איז ביי אים מוקצה מחמת מיאוס?

שטודירן יידיש, זיך באקענען מיט דער רייכער יידישער ליטעראטור דארף און מוז זיין א וויכטיקער טייל ביים צוגרייטן ישראל־שליחים פאר ארבעט אין אמעריקע; אין ישראל, ווידער, מוז מען וויסן, אז יידיש איז טאקע מעגלעך א סימבאל פון גלות, אבער זייער א פאזיטיווער סימבאל, זייער א שטארקער סימבאל.

ס׳איז נישט ווייניקער נייטיק צו פארשן די מענטאליטעט פון יידן אין גלות ווי צו וויסן די מענטאליטעט פון די אראבער, להבדיל...

לעצטנס, איז א קאמיטעט פון ישראל מיניסטארן געשאפן געווארן צו העלפן די יידישע פרעסע אין אמעריקע און אין אנדערע לענדער. דאס איז א דערמוטיקנדיקער באוויז, אז אין ישראל הייבט מען ענדלעך אן צו פארשטיין די וויכטיקייט פון יידיש.

די צוקונפט וועט באווייזן צי דער אנהייב וועט האבן א המשך. איינס איז אבער זיכער, אז עס מוז קומען א דראסטישע ענדערונג אין צוגאנג צו יידיש אין ישראל. אזא ענדערונג נייטיקט זיך אויך מצד א טייל יידן דא אין אמעריקע. ישראל וועט נישט פארלירן פון א נייעם, מער צוועקמעסיקן צוגאנג צו יידיש. איר שטייט בלויז צו געווינען פון אזא ענדערונג.

נערענקט: די הצלחה פונעם קאמף פאר יידיש ווענדט זיך אן פאלק אליין!

א חתונה אין שטעטל

זונטיק, דעם 5טן אויגוסט, איז אויסגעפירט געווארן אין מאונטענדעיל, ניו־יארק אן אויסערגעוויינטלעך טאלענטפול טעאטער־פארשטעלונג אין גאנצן געשריבן און געשפילט פון יוגנטלייט. א רעפרעזענטאנט פון ע ל י כ ם ש ל ו ם איז געווען צווישן דעם פארכאפטן עולם אינעם זאל ווו די פארשטעלונג איז פארגעקומען.

די שפיל איז געשריבן געווארן פון מ ש ה ר א ז נ פ ע ל ד, ר ו ת ב א ר א ן און מ ש ה ר ו ס. דער ספור־המעשה איז ...אזירט אויף פאלק מאטיוון. רעזשיסאר: רות באראן; פיאנא און ...זיק ארانזשירונגען: דזשעי ווישניעצקי; קאסטיומען: יוכבד ...טש, שארן סעליגזשער, ראבין סאדאווסקי; דעקאראציעס און ...: יאנקל קארטש, משה רוס, דוד ריד; טענץ: מרים קאווארסקי, ...י כאנין, רות באראן; בינה־פארוואלטער: משה רוס; מיט ...י יוסף מלאטעק.

...אראן מעגלעכקייטן, אז די שפיל וועט ווידער פארגעשטעלט ...ניו־יארק. ספעציעל רירנדיק זיינען געווען די גרויסע צאל ...אין דיאלאגן, אלץ אויף א היימיש מאמע־לשון.

די וויכטיקייט פון ריידן יידיש

— פון —

הרב שלמה חפץ

מיין פעדער איז נישט געניג שארף צו קענען ארויסברענגען די וויכטיקייט און גרויסקייט פון אונדזער יידישער שפראך, אבער איך האב מער ניט קיין כוח צו שווייגן, צו זען די גרינגשעצונג קעגן אונדזער לשון וואס האט אונדז טויזנט יאר באגלייט ווי אן אויגן־עפל אין צער און אין פריידן: יידיש, די שפראך וואס האט שטענדיק געוויזן אונדזער אונטערשייד צווישן אלע אומות־פעלקער און נישט געעפנט די טיר פאר אסימילאציע.

א דאנק דעם האט מען געקענט ביז צום היינטיקן טאג אויפהאלטן אונדזער יידישן אפשטאם און גערופן ווערן: „בני אברהם אוהבו יחסנים" פון ערשטן ראנג.

יידיש האלט צוזאמען אונדזער פאלק. לויט דעם ר״ן איז דאס לשון דער רוקנביין פון פאלק. די חכמים האבן ניט געטראפן קיין גרעסערן כוח צו שטארקן דעם יידישן גייסט, כדי די יידן זאלן ניט פארמישט ווערן מיט די מצרים ווי נאר דורך דעם זיי זאלן ניט בייטן זייער שפראך — שלא שינו את לשונם. אין אלע גלות־יארן, אין אלע וועלט־מלחמות, ווי אויך אין צייטן פון שלום האט יידיש פארקניפט די גרעסטע טייל פון אונדזער פאלק. מיר מוזן שטאלצירן מיט יידיש, מיט אונדזער אייגן מאמע־לשון.

צוליב די ענדלאזע וואנדערונגען אין אונדזער לאנגער גלות־געשיכטע, זייענדיק צעשפרייט אין אלע פיר עקן וועלט, איז ניט געבליבן קיין איין ווינקעלע איבער דעם גאנצן ערד קוגל ווו עס זאל ניט זיין קענטיק דעם יידנס אויפטו; טאקע דאס האט געפירט צו דעם, אז געוויסע יידן זאלן בייטן זייער לשון אויף אנדערע לעתות און אונדזער שפראך פארלאזט, ווייל זיי האבן ניט געקענט אפשאצן דעם ווערט און די גרויסקייט פון יידיש.

די יידישע שפראך איז ניט קיין לוקסוס, עס איז א מיטל צו פארהיטן אונדזער יוגנט פון אסימילאציע, אויך אין פאמיליע־לעבן ווייל מאמע־לשון ווירקט אויף אונדזער גאנץ לעבן, ס׳איז א התקשרות צווישן עלטערן און קינדער.

אזוי פרי ווי א קינד שטעלט די ערשטע טריט אין לעבן, דארף די מאמע אנהייבן ריידן מיטן קינד יידיש. ווען דאס קינד ווערט מיד און וויל שלאפן, דארף די מאמע אנהייבן זינגען דאס באקאנטע לידעלע: „אוי, ווי גוט צו זיין א ייד", כדי דאס קינד זאל חלומען זיסע חלומות.

היינט צו טאג ווען די גאסן זיינען אויסגעלאסן, די טירן אפן פאר אסימילאציע, איז דער איינציקער גדר קעגן דעם די יידישע שפראך.

דערפאר טוען מיר אויסדריקן א דאנק פאר ע ל י כ ם ש ל ו ם וואס קעמפט פאר אונדזער יידיש לשון. עס איז צווישן דער יוגנט א יחיד בדורו ממש און מיר בעטן אייער הילף אויף אלע געביטן.

איך וויל פארענדיקן מיט מיין אנהייב, אז איך בין ניט קיין שרייבער, נאר, אז ס׳טוט וויי, שרייט מען. און ווי אזוי צו שרייען קען מען ניט פארשרייבן. אין שולחן ערוך ווערט אויך געפסקנט: „כל הקולות כשרים", א ב י מ ע ן ש ר י י ט פ א ר י ו ש ר!

(המשך פון זייט 3)

שרייבן הערמאנט מיר דאס שרייבן פון אן אנדער דוד, דוד פרידלענדער פון דעם בערלינער המאסף, וואס האט גערעדט וועגן העברעיש מיט אזא פלאם, אז ער האט לסוף פארברענט העברעיש אין דעם פלאם און זיינע לייט אוועקגעפירט צו דייטש און אין דער קירך. און אין שייכות דערמיט איז מיר חשוד די פעסטשטעלונג פון דעם פרינציפאל (א פעסטשטעלונג מיט דעם טאן פון א קאמיסאר), אז „עס פעלט אונדז גארנישט איסער די עצם מעגלעכקייט צו ריידן יידיש". שיינט מיר, איך הייב אן צו פארשטיין, פארוואס דער יונגער יידישער דור אין אמעריקא איז ארומגעטאפט געווארן פון דער מגפה פון געמישטע חתונות און שמד. עס חזרט זיך איבער די דראמע פון דער בערלינער השכלה אין א צענפאכיק גרעסערן פארנעם, נאר דאס מאל נישט אויף דייטש, נאר אויף ענגליש און אירע אנטעדפירערס זיינען די געלערנטע עם-הארצים.

איך ווייס נישט, צי די סטודענטן אין דער פלעטבושער ישיבה היכשול, וועלכע פארשטייען מער און פילן טיפער דעם וועזן פון יידישקייט, ווי זייער פרינציפאל, וועלן זיגן אין זייער גערעכטן קאמף צו גלייכבארעכטיקן יידיש מיט פראנצייזיש און שפאניש, אבער אז זייער קאמף האט ארויסגעבראכט אויף דער אויבערפלאך די עם-הארצות פון זייער געלערנטן פרינציפאל — וועגן דעם איז נישטא קיין ספק. זיי ווייסן לכל-הפחות וווהין עס ציט זייער גייסטיקער פירער און וווהין זיי דארפן זיך ניט לאזן פארשלעפן פון אים.

עליכם שלום

אבאנעמענט-קארטל

א. איך באשטעל עליכם שלום פאר:

1. .... איין יאר (איין דאלאר)
2. .... צוויי יאר (א דאלאר מיט 75 סענט)
3. .... דריי יאר (צוויי דאלאר מיט 50 סענט)
4. .... פיר יאר (דריי דאלאר מיט 25 סענט)
5. .... פאר מיין גאנצן לעבן (50 דאלאר)

אחוץ מיין אבאנעמענט, שיק איך א מתנה פון .... צו העלפן פארשטארקן דעם קאמף פאר יידיש און צו פארזיכערן דעם קיום פון עליכם שלום.

ב. איך בין שוין אן אבאנענט.
איך שיק אייך דא א מתנה פון .... צו העלפן פארשטארקן דעם קאמף פאר יידיש און צו פארזיכערן דעם קיום פון עליכם שלום.

ג. דער אדרעס אויף וועלכן דער עליכם שלום זאל געשיקט ווערן:

....

....

....

ד. באמערקונגען וועגן עליכם שלום:

....

....

....

עליכם שלום
1321 55סטע גאס, ברוקלין, נ"י, 11219

— שניידט ארויס און שיקט אריין אין דער רעדאקציע —

נייער צוגאנג צו יידיש

— פון —

שלמה שמיר

איבערגעדרוקט פון
דער אלגעמיינער זשורנאל

אין ישראל, בעיקר צווישן די סאברעס, איז פארשפרייט די מיינונג, אז יידיש איז א טויטע שפראך. די יוגנט אין ישראל קוקט אויף יידיש ווי אנדערע מענטשן קוקן אויף דער לאטיינישער שפראך — א שפראך וואס געהערט צו דער געשיכטע און וועלכע ווערט באנוצט בלויז פון עטלעכע פארעקשנטע יידישיסטן; א שפראך וואס האט נישט קיין צוקונפט.

אין ישראל לעבן א סך וואס ריידן און לייענען יידיש. אבער א גרויסער טייל אין ישראל, און דווקא נישט צווישן דעם יונגן דור, קוקן אויף יידיש ווי א גלותדיקן סימבאל. זיי האלטן אז ס'איז כמעט א חרפה צו ריידן יידיש, צו נוצן אזא גלות-שפראך...

ביי די וואס זיינען געקומען קיין ארץ ישראל אלס חלוצים מיט לאנגע יארן צוריק, איז ביז צום היינטיקן טאג געבליבן א שנאה צו יידיש. ביי זיי צו ריידן, אדער אפילו צו הערן יענעם ריידן יידיש — איז א זינד. זייער ציל איז אפצורייסן די פארבינדונגען מיט דעם גלות, מיט דער אלטער היים, און יידיש איז דאך געווען אן ארגאנישער טייל פון לעבן אין דער אלטער היים. מער ווי א ביסל פון דער שנאה צו יידיש איז איבערגעטראגן געווארן צום יונגן דור אין ישראל.

נאר לעבנדיק א צייט צווישן יידן אין אמעריקע קען מען לערנען און אויסגעפינען, אז די מיינונג פון די דאזיקע ישראל יידן וועגן יידיש איז א גרויסער טעות, וואס נעמט זיך דערפון וואס די ישראל-יוגנט ווייסט בדרך כלל זייער ווייניק וועגן יידישן לעבן אין אמעריקע.

איך מוז זיך מודה ומתוודה זיין, אז אויך פאר מיר איז געווען א חידוש אויסצוגעפינען, אז יידיש איז לעבעדיק ביז גאר אין אמעריקע; אז פיל יידן ריידן און לייענען יידיש; אז אין ניו-יארק איז פאראן א יידישער טעאטער און א יידישע ראדיא-סטאנציע, און א גרויסער טייל יידן וואס יידיש איז ביי זיי די פרינציפ-שפראך.

אין משך פון דעם יאר צייט וואס איך ארבעט אין אלגעמיינער זשורנאל, האב איך אויסגעפונען, אז א גרויסער טייל יידן גלייבט אין יידיש און האלט אז די יידישע שפראך האט א צוקונפט.

פון דער הצלחה וואס דער אלגעמיינער זשורנאל האט באוויזן און באווייזט יעדע וואך, איז אויך צו זען, אז מ'קען דא אין אמעריקע אוועקשטעלן יידיש אויף א פעסטערן באדן און מ'קען יידיש פארשפרייטן. און דער וועג דערצו איז, אוועקצושטעלן יידיש אין א פרישער ראם, אין א מאדערנער כלי. מ'דארף צוגיין צו יידיש מיט א נייעם באגריף. און נאר אזוי וועט יידיש לעבן און האבן איינפלוס, און גלייכצייטיק אויך א זיכערע צוקונפט.

לאמיר נישט פארגעסן, אז יידיש איז טאקע א גלותדיקע שפראך. זי איז אבער א שפראך וואס האט פארהיט די יידן פון אסימילאציע אין גלות. יידיש איז א שטיין אין דעם מויער וואס יידן האבן געבויט ארום זיך אין די גלות-לענדער. מ'דארף נאך האבן אט דעם מוי[…] מיט זיינע שטיינער.

אין ישראל איז פאראן א שטארקע נייגונג זיך צו באקענע[…] די אראבער. מ'לערנט די אראבישע שפראך און ליטעראט[…] ס'איז זייער וויכטיק אין א מדינה וואס האט א גרויסע […] מינאריטעט. ס'איז נישט קיין סוד, אז דער פאקט וואס א[…] ווייסט מען וועגן דער אראבישער מענטאליטעט, האט […] גרויסע ראלע אין ישראלס זיג אין דער זעקס-טאגיקע[…]

אבער אויב ישראל וויל האבן א זיג אויך ביי […]

בריוזקעסטל

די צוקונפט

ליבע חברים,

נאָר צו די מוטיקע און דרעדיקירטע געהערט די צוקונפט.

מיט וואַרעמע גרוסן

ש. גוטמאַן (ניו־יאָרק, נ"י)

(דירעקטאָר פון די שלום־עליכם שולן)

עס איז פשוט ניט פאַרשטענדלעך

צום סטודענטן קאָמיטעט פאַר יידיש,

איך שיק אייך אַ טשעק פון פינף דאָלאַר פאַר ע ל י כ ם ש ל ו ם, און איך ווינטש אייך דערפאָלג אין אייער אונטערנעמונג. איך באַגריס אייך, פאַר אייער גרויס־מוטיקייט צו קעמפן פאַר אַ גערעכטער זאַך.

עס איז פשוט ניט פאַרשטענדלעך, אַז אַ ישיבה זאָל האַנדלען אַזוי אומפאַרשעמט און אַנטזאָגן יידישע קינדער צו לערנען מיט זיי יידיש. עס איז אַ חרפה און אַ שאַנדע אַז אַ ישיבה זאָל אַזוי האַנדלען.

סטודענטן, גיט זיך ניט אונטער ביז איר וועט אויסקעמפן אייער גערעכטן קאַמף פאַר לערנען יידיש אין אייער ישיבה.

שלום וברכה והצלחה לכם

אברהם קאַגאַן (מיאַמי־ביטש)

אַ פאָלק אָן אַ שפּראַך מיינט אוים פאָלק

טייערע סטודענטן פון דער פלעטבוש ישיבה הייסקול!

כ'שיק אייך דאָ דריי דאָלאַר פאַר מיר און איך שיק איין דאָלאַר פאַר אַ פריינד. איך ווינטש אייך דערפאָלג אין אייער קאַמף פאַר אונדזער שפּראַך. ווייל אַ פאָלק אָן אַ שפּראַך מיינט אוים פאָלק.

אייערע, פאַר יידיש

רחל סילבערבערג (בראָנקס, נ"י)

ער שטימט ניט איין מיט אונדז...

חשובע פריינד,

אָט איז נאָך אַ צעטל צו דערמוטיקן אייך אין אייער קאַמף פאַר מאַמע־לשון; איך שיק אייך נאָך אַ טשעק — אַ שאָד ס'איז נישט [...]עסער אָבער אַ געהילף־לערערס געראַלט [...] גאַנץ קליין — ווי נאָך אַ ביסל מאַטע־[...]ן שטיצע. אַזוי גיך ווי די אוניווער־[...]ביבליאָטעק (קאַליפאָרניע אוניווער־[...] אין סאַנטאַ־קרוז) וועט לאָזן וויסן אַז [...] אָננעמען אַ מתנה־אָבאָנעמענט צו [...] ש ל ו ם, וועל איך שיקן נאָך אַ טשעק.

איך בין פולשטענדיק באַוווסטזיניק אַז דער טעקסט און דער גייסט פון דער טעלעגראַמע וואָס איך האָב היינט אַרויסגעשיקט צו הרב אליאָך איז אין קלאָרן און פשוטן קאָנפליקט מיט פּאָזיציע נומער זיבן פון דעם סטודענטן קאָמיטעט פאַר יידיש („טאָן אַלץ וואָס איז לעגאַל און שלומדיק צו העלפן געווינען די יידיש־מלחמה").

ניט געקוקט אויף דעם וואָס דאָס איז אייער חשובע פּאָזיציע, האָב איך מיך מיין איינגענעם מער מיליטאַנטן סטיל און סטראַטעגיע און מוז האַנדלען בהסכם דערצו. דעריבער — די טעלעגראַמע וואָס איך האָב אָט ערשט איצט אַרויסגעשיקט:

הרב דוד אליאך, ישיבה דפלעטבוש

1609 עוועניו „דזשעי", ברוקלין, נ"י

שונאים פון יידיש זיינען שונאים פון דעם יידישן פאָלק. היט זיך, טאָמער מיר וועלן אויף אייך אַרויסלאָזן אונדזער ירגזון!

דוד־נח מילער, פּאָרזיצער,

צפון־קאַליפאָרניער יוגנטרוף

קאַליפאָרניע אוניווערסיטעט

סאַנטאַ־קרוז, קאַליפאָרניע.

איך האָף אַז די שטאַרקע מעדעציין גיט הרב אליאך כאָטש אַ ביסל אָפּשטעל, און אַז ער איז כאָטש אַ ביסל אָנכאַפּיק אָן פּאַראַנאָיע.

זייט זשע אַלע געזונט!

מיט גרוס

דוד־נח מילער (סאַנטאַ־קרוז, קאַליפאָרניע)

אַ גרוס פון חברשאַפט

ליבע פריינד,

אין נאָמען פון אונדזער צייטונג ח ב ר ־ ש א פ ט שיקן מיר אייך איבער אונדזערע האַרציקע ווונטשן און ברכות. זאָל אייער אַרבעט פאַר מאַמע־לשון זיין דערפאָלגרייך.

מיט די בעסטע ווונטשן

משה מלאָטעק

אין נאָמען פון חברשאַפט קאָמיטעט

(ניו־יאָרק, נ"י)

נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַר יידיש

חשובע פריינד,

פון אונדזער בריוו וועט איר פאַרשטיין אַז מיר האָבן אַ סך געמיינזאַמס צווישן זיך. מיר זיינען אַ נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַר יידיש ביים קאַנאַדער יידישן קאָנגרעס. אונדזער אויפגאַבע איז צו שטאַרקן דאָס יידישע לשון און די יידישע קולטור צווישן דער קאַנאַדער יידישער באַפעלקערונג.

מיט אַ סך פרייד האָבן מיר געלייענט אין דער יידישער פּרעסע וועגן אייער קאַמף אין דער פלעטבוש ישיבה הייסקול איינצופירן דאָרט יידיש. מיר באַגריסן אייך צו אייער אַרויסגעבן ע ל י כ ם ש ל ו ם, ווי אויך צו אייער גרינדונג פון סטודענטן קאָמיטעט פאַר יידיש.

אויב איר נייטיקט זיך אין אינפאָרמאַציע אָדער מאַטעריאַלן וועלן מיר זיין צופרידן אייך אַרויסצוהעלפן.

מיט פריינדשאַפט

פּראָפ' י. ב. לייטמאַן, דירעקטאָר

נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַר יידיש, ביים

קאַנאַדער יידישן קאָנגרעס

(מאָנטרעאַל, קאַנאַדע)

די חכמה פון פּרינציפּאַל

ליבער דוד קאַץ,

איך דאַרף אייך נישט זאָגן אויף וועמענס זייט איך בין אין אייער קאַמף פאַר אַריינפירן יידיש אין אייער שול, און וואָס איך טראַכט וועגן דער חכמה און לאָגיק פון אייער דירעקטאָר.

איך ווינטש אייך און דעם סטודענטן־קאָמיטעט אַ סך דערפאָלג אין אייער אַרבעט.

מיט אַלע גרוסן, אייער

אברהם שולמאַן (ניו־יאָרק, נ"י)

וויל מער זייטן פון רעכטס אויף לינקס

טייערע יונגע פריינד פון ע ל י כ ם ש ל ו ם,

איך דאַנק אייך האַרציק פאַר אייער זשורנאַל וואָס איר האָט מיר צוגעשיקט. ס'איז אַ גרויסע פרייד פאַר מיר צו וויסן אַז יונגט־לעכע אין אייער עלטער זיינען דעצידירט ממשיך צו זיין דעם קאַמף פאַר אַנערקענונג פון אונדזער טייער יידיש לשון.

איך האָף אַז מיט דער צייט וועט אייער זשורנאַל זיך אָנהייבן דרוקן מיט מער זייטן פון רעכטס אויף לינקס.

דאָ, אין מאָנטרעאַל, פיר איך אָן עקשנות־דיקן קאַמף קעגן אַרויסוואַרפן יידישע ביכער פון לערן־פּראָגראַם אין די יידישע שולן.

איך ווינטש אייך הצלחה. בייגעלייגט איז אַ טשעק אויף ווייטערדיקע נומערן.

אייער

דוד באָטווינניק (מאָנטרעאַל, קאַנאַדע)

(המשך אויף זייט 7)

געלערנטע עם־הארצות

— פון —

מ. צאַנין

איבערגעדרוקט פון

לעצטע נייעס (ארץ ישראל)

און

די שטימע (מעקסיקע)

געלערנטע עם־הארצים, דאָס זיינען געבילדעטע און אינטעליגענטע מענטשן, וואָס די שנאה צו געוויסע אָביעקטן נעמט ביי זיי אָן אַזעלכע פאַראַנאָישע פאָרמען, אַז זייער געלערנטקייט ווערט פולשטענדיק אַנולירט, ווען זיי הייבן אָן ריידן וועגן די אָביעקטן וואָס זיי האָבן פיינט. דאָס איז אויך אייגנטלעך דער יסוד פון דעם אינטעלעקטועלן אַנטיסעמיטיזם; אַזאַ איז געווען דער יסוד פון די באָלשעוויסטישע טעאָרעטיקער פאַר זייער פסק־דין, אַז יידן זיינען נים קיין פאָלק; דאָס איז געווען דער יסוד פון טאַינביס פעסטשטעלונג, אַז יידן זיינען געבליבן אַ פאַרשטיינערט (פאָסיל) פאָלק און דאָס איז אויך דער יסוד פאַר דער עם־הארצות פון אַזעלכע געבילדעטע יידן, וואָס לײַדן אויף אַ פאַרפאָלגונגס־מאַניע כלפּי ייִדיש. ווי נאָר עס קומט צו ייִדיש, פאַרשווינדט זייער בילדונג און אינטעליגענץ און עס הייבט זיך אַרויס אַ פולשטענדיקע עם־הארצות.

אַ קלאַסישן מוסטער פאַר אַזאַ געלערנטער עם־הארצות האָב איך געפונען אין דער אָפיציעלער צייטונג פון דער פלעטבוש ישיבה הויכשול און דווקא פון דעם סאַמעראָדנעם פרינציפּאַל רב דוד אליאַך.

די מעשה איז אַזאַ: אַ גרעסערע גרופּע סטודענטן פון דער פלעטבוש ישיבה הויכשול האָט געפאָדערט איינצופירן אין דער הויכשול ייִדיש ווי אַ שפּראַך, אַזוי ווי אין דער הויכשול זיינען איינגעפירט שפּאַניש און פראַנצייזיש, וועלכע ווערן געלערנט אָבליגאַטאָריש פאַר אַלע 600 סטודענטן במשך דעם גאַנצן קורס פון פיר יאָר. די באַלעבאַטים פון דער ישיבה־הויכשול האָבן זיך דערשראָקן פאַר ייִדיש, ווי אַ שד פאַר ווייַרויך, און די סטודענטן האָבן געמוזט מאַכן אַ שטאַרקן עפנטלעכן דרוק, אַז די אַנפירערשאַפט זאָל נאָכקומען זייער פאָדערונג. ערשט נאָך דעם געזעלשאַפטלעכן דרוק און נאָך אַ פּעטיציע אונטערגעשריבן פון סטודענטן האָט דער פרינציפּאַל, דער רב דוד אליאַך „נאָכגעגעבן" און איינגעפירט אַ קורס פון ייִדיש צו לערנען דריי מאָל אין דער וואָך פאַר 18 סטודענטן וועלכע האָלטן ביים גראַדואירן, דאָס הייסט בלויז אין לעצטן, פערטן יאָר. כדי יוצא צו זיין.

נאָך דעם האָט דער געלערנטער פרינציפּאַל פון דער ישיבה־הויכשול געפונען פאַר נייטיק צו געבן אין דער אָפיציעלער צייטונג אַ דערקלערונג, אין וועלכער עס קומט צום אויסדרוק די גאַנצע עם־הארצות אין רעזולטאַט פון דער שנאה־פאַראַנאָיע צו ייִדיש.

קודם כל טראַכט צי דער רב אַ קליינע פּראָוואָקאַציע וואָס דאַרף פאַר אים מאָביליזירן סימפּאַטיע פון אַזעלכע באַנומענע ווי ער אַליין. ער שרייבט: „עס זיינען פאַראַן אַזעלכע סטודענטן, וועלכע מיינען, אַז ייִדיש דאַרף פאַרנעמען דעם פּלאַץ פון דער העברעיש־אונטעריכט". קיינער פון די סטודענטן האָט דאָס נישט געפאָדערט! זיי האָבן געפאָדערט פאַר ייִדיש בלויז דעם זעלבן סטאַטוס וואָס פאַר שפּאַניש און פראַנצייזיש

נאָך דעם שרייבט ער אַזאַ עם־הארצות: „. . . און די גאַנצע ליטעראַטור פון הלכה, אגדה און אין סעקולאַרן לעבן איז געווען אין גאַנצן אין העברעיש, די אָריגינעלע און יסודותדיקע קולטור פון דעם ייִדנטום איז אין גאַנצן אין העברעיש, און מדינת ישראל איז אין גאַנצן באַזירט על טהרת העברעישע שפּראַך".

ווען נישט די פאַראַנאָיע פון שנאה, וואָלט אַ רב נישט געשריבן אַזעלכע עם־הארצישע ווערטער, ווייל דער תלמוד איז געשריבן נישט אין העברעיש נאָר אין אַראַמעיש מיט דעם העברעישן עלעמענט פאַר די מתניתין־פּאַראַגראַפן (משנה). דאָס הויפּטווערק פון דער קבלה און אַ גרויסער טייל פון דער קבלה־ליטעראַטור, וואָס האָט געהאַט אַ קולטור־אימפּאַקט אויף אַ סך דורות יידן און איז געווען דער הויפּט־בייסטייער צו דעם פילאָזאָפישן עלעמענט פון דער חסידות־רעוואָלוציע איז געשריבן אין אַראַמעיש. ווען נישט די פאַראַנאָיע פון שנאה וואָלט אַ רב, אַ פרינציפּאַל פון אַ הויכשול, געוווּסט, אַז אַלץ וואָס אַ פאָלק שאַפט פון זיך און פאַר זיך געהערט צו זיין אָריגינעלער און יסודותדיקער קולטור, ווייל אויב באַגרעניצן די אָריגינעלקייט און די יסודותדיקייט פון דער ייִדישער קולטור צו דעם, וואָס זי איז געווען אין דער אָנהייב פון פאָלק, איז עס די כנענישע קולטור. דאַן דאַרף דער רב פאַרוואַנדלען זיין ישיבה אין אַ סעמינאַר פון די ישראלדיקע כנענים . . . און וואָס שייך מדינת ישראל איז עס נישט „אין גאַנצן באַזירט על טהרת העברעישע שפּראַך". נאָר ענגליש ווערט בכיוונדיק אַריינגעפירט וואָס אַ מאָל מער און מער, אַזוי, אַז אפילו סאַברעס גיבּוירענע און דערצויגענע אין מדינת ישראל, שרייבן ביכער דירעקט אויף ענגליש אויך פאַר דעם ישראלדיקן לייענער. נאָר דער פלעטבושער רב האָט מסתמא וועגן דעם נישט געהערט. אָבער אַ דאָקטאָראַט פון עם־הארצות וואָלט איך געגעבן אָט דעם ראש פון דער פלעטבושער ישיבה־הויכשול פאַר דעם וואָס ער האָט ווייטער געשריבן אין זיין דערקלערונג. נעמלעך:

„די קולטור אין וועלכער מיר זיינען פאַראינטערעסירט, אָדער וואָס מיר קענען אויפנעמען דורך ייִדיש, לערנען מיר זי אין העברעיש, דורך דער תורה און אַלגעמיינער ליטעראַטור, מיר לערנען וועגן דעם שטעטל, וועגן דעם חורבן (אין אייראָפּע), וועגן דעם פּוילישן און רוסישן יידנטום, וועגן חסידות, מיט דעם אינסטרומענט פון דער העברעישער שפּראַך און עס פעלט אונדז גאָרניט פון דעם געפיל פון יענע יידן וועלכע האָבן גירעדט ייִדיש, ווייל אַלץ וואָס איז ראוי לשמו און איז געשריבן אין ייִדיש, איז איבערגעזעצט אין העברעיש"... און ווייטער: „עס פעלט אונדז גאָרנישט אויסער די עצם מעגלעכקייט צו ריידן ייִדיש".

ערשטנס, ווער האָט געגעבן אָט דעם רב אין פלעטבוש דעם מאַנדאַט צו באַשטימען אין וואָס מיר זיינען יאָ אָדער נישט פאַראינטערעסירט? ער האָט רעכט צו ריידן אין זיין אייגענעם נאָמען, אָבער האָט נישט קיין רעכט צו ריידן אפילו אין נאָמען פון די סטודענטן אין זיין בילדונגס־אַנשטאַלט. והראיה — זיי האָבן זייער אייגענע מיינונג. קעגן וועלכער ער גרימט מיט דעם אַלט־פאַרשימלטן צאָרן פון דער בערלינער השכלה. צווייטנס, אויב ער האָלט, אַז בכלל איז אָריגינעלע ליטעראַטור נישט וויכטיק און מען קען זי לער[...] דורך אַן איבערזעצונג אויף העברעיש — פאַר וואָס פייניקט [...] 600 קינדער אין דער ישיבה מיט שפּאַניש און פראַנצייזיש פיר יאָר, אין דער צייט, ווען אויף העברעיש זיינען פאַר[...] איבערזעצונגען פון די צוויי שפּראַכן? דריטנס, עס איז ש[...] אַז אויף העברעיש איז איבערגעזעצט אַלץ וואָס איז ראוי [...] ייִדיש. עס קען זיין, אַז פאַר דעם רב דוד אליאַך איז ד[...] איבערגעזעצט פון ייִדיש אויף העברעיש אויך צו פי[...]

(המשך פון זייט 1)

די הזמנה פונעם בית־דין צום פרינציפאל

אין די אינטערעסן פון אויסמיידן א ברייטע מחלוקת, האט דער „סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש" פארבעטן דעם פרינציפאל צו קומען צו א דין תורה כדי דער ענין זאל אויסגעפארשט ווערן פון דעם בית דין וועגן דעם צי מ׳מעג אויסשליסן א תלמיד פון דער כבוד־ארגאניזאציע צוליב זיין גלויבן, אז יידיש דארף אנערקענט ווערן באטש גלייך ווי פראנצייזיש און שפאניש. די הזמנה איז ארויסגעשיקט געווארן פונעם בארא־פארקער בית דין פארבונדן מיט דער עדה „חשק שלמה". דער פרינציפאל האט דערהאלטן די הזמנה פרייטיק, דעם 4טן מיי.

הרב אליאך האט אינעם זעלביקן טאג גערופן א ספעציעלע קאנפערענץ פון די לערערס אין דער ישיבה. די זיצונג, וואס האט זיך אנגעהויבן עטלעכע מינוט פאר דריי א זייגער איז געווען א שטורמישע. דער פרינציפאל האט היסטעריש אטאקירט לערערס און רבנים, זאגנדיק, אז זיי זיינען „שולדיק" אין אינספירירן די באוועגונג פאר יידיש און אז זיי האבן געגעבן די תלמידים די עצה צו רופן דעם פרינציפאל צו א דין־תורה. חוץ דעם, איז אליאך באפאלן לערערס און רבנים מיט אנדערע פערזענלעכע אנפאלן, אטאקעס און באליידיקונגען. פאקטיש, אבער, זאגן נית קיינע לערערס די תלמידים וואס צו טאן און וואס נית צו טאן, צו קעמפן צי נית צו קעמפן און דער „סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש" איז לחלוטין אומאפהענגיק פון דרויסנדיקע כוחות און השפעות. דאס אויסקלייבן שעיר־לעזאזלען צווישן לערערס ווערט פארעכנט פונעם יידיש־קאמיטעט ווי פולשטענדיק אומבארעכטיקט און בסתירה מיט די אינטערעסן פון יושר.

דער „שלום" קאמיטעט

די קאנפערענץ האט זיך פארענדיקט מיט דער באשטימונג פון דריי לערערס ווי א קאמיטעט „אכטונג צו געבן" אויף דער פראבלעם און צו פארענדיקן די מחלוקת וואס דויערט שוין א לענגערע צייט. צוויי פון די דריי וועלכע זיינען געווען ערנסט פאראינטערעסירט אין דערגרייכן א שלום האבן פארגעשלאגן כלערליי פלענער און מעגלעכע אויסגלייכונגען. דער דריטער, אבער, איז [illegible] געווען דער איינציקער וועמען דער פרינצי[illegible]ל האט געגעבן ממשותדיקע מאכט, און [illegible] חאזיקער, א מיטגליד אין דער ישיבה־[illegible] שאפט, האט גענומען זיין „שלום־איני[illegible]ר" טאקע עטלעכע טעג שפעטער, [illegible]", דעם 8טן מיי.

[illegible]אט ביי דער געלעגנהייט אריינגע[illegible] פארמאכטן צימער פאר א שעה [illegible]ב די רעדאקציע פון ע ל י כ ם ש ל ו ם: ד ו ד ק א ץ (רעדאקטאר), ש מ ו א ל ל י ע ב (געהילף־רעדאקטאר) און די ביי־רעדאקטארן: מ ש ה א י י ד ע ל ש ט י י ן, מ ש ה ג א ל ד, ש ל מ ה ה ו ר ו ב י ץ (האראוויץ) און י ע ק ב ז י ט ע ר.

די זעקס האט מען געזאגט קלאר און פשוט: „אויב איר וועט ממשיך זיין מיט אייערע איצטיקע אקטיוויטעטן און ווייטער ארויסגעבן ע ל י כ ם ש ל ו ם, וועלן מיר אייך ארויסווארפן פון דער ישיבה. איר וועט זיך מוזן געפינען אן אנדער פלאץ, נית דא". ביי דעם האט שמואל ליעב, געהילף־רעדאקטאר געפרעגט, „אויב אזוי, סטראשעט איר אונדז כדי צו פרווון צווינגען אונדז אויפצוגעבן דעם קאמף". דער דעפארטמענט־פארזיצער האט געענטפערט „איך ס ט ר א ש ע אייך נית, איך ז א ג אייך בלויז פ א ק ט ן"

די דאזיקע „פארהאנדלונגען" האבן געדויערט, ווי דערמאנט, א שעה מיט א האלב. דורך דער צייט, זיינען צוליב די „נייטיקייט" פון סטראשן די רעדאקציע, אין גאנצן געשטערט געווארן דריי קלאסן — דאס הייסט, איבער א הונדערט תלמידים האבן פארפעלט קלאסן כדי מען זאל קענען טעראריזירן זעקס.

דער אפזאג פונעם פרינציפאל צו קומען צום דין תורה

צוויי טעג שפעטער, דאנערשטיק, דעם 10טן מיי, האט הרב אליאך, פרינציפאל פון דער פלעטבוש ישיבה הייסקול געענטפערט אין א בריוול צום מזכיר פונעם פריערדערמאנטן בית דין, אז ער קומט נית צו קיין דין־תורה.

דער פארלאנג פאר אנטשולדיקונג

דאנערשטיק, דעם 31סטן מיי, האט הרב אליאך געבעטן אין א בריוו אז אריף מארגן, דאס הייסט פרייטיק, דעם 1טן יולי, זאלן פארקומען פארהאנדלונגען וועגן דער יידיש־מחלוקת. די דיסקוסיעס האבן זיך אנגעהאלטן כמעט דריי שעה אין וועלכע דער פרינציפאל האט געהאלטן אין איין פאדערן אן אנטשולדיקונג־דערקלערונג פון דעם „סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש" פארן אנפירן מיטן קאמף פאר יידיש. דער קאמיטעט האט זיך אנטזאגט, און אנטזאגט זיך ווייטער צו אנטשולדיקן זיך פארן קעמפן פאר יידיש. דער פרינציפאל האט אומזיסט געפרווט אויסנוצן דאס אריינלאזן דוד קאץ אין דער כבוד־ארגאניזאציע ווי שוחד צו קריגן אן אנטשולדיקונג. די ע ל י כ ם ש ל ו ם־רעדאקציע דערקלערט, אז אויב ס׳קומט פון עמעצן אן אנטשולדיקונג איז עס זיכער דער פרינציפאל אליין פארן געבן א שטאך אין הארצן דאס יידישע פאלק מיט די האס־דעקלעראציעס קעגן יידיש און קעגן דעם אכשנזישן יידנטום.

די אסיפה פון דער כבוד־ארגאניזאציע איז פארגעקומען מאנטיק, דעם 4טן יוני. ווי א פראטעסט, האבן א צאל סטודענטן געלאזן א ליידיקן פלאץ אינעם ריי פון די אריסטא־מיטגלידער און דער געהילף־רעדאקטאר, שמואל ליעב, האט זיך אנטזאגט צו באטייליקן אין דער צערעמאניע.

סטודענטן נעמען לעגאלע אקציע

אזוי ווי אין דער ישיבה איז דער מצב געווארן אזוי שווער, איז די צוקונפט פונעם קאמף געווען אין א סכנה און דעריבער איז נייטיק געווארן — אזוי ווי דער פרינציפאל האט זיך אנטזאגט צו קומען צום דין־תורה — צו באנוצן לעגאלע מיטלען. דאס דערקוטשן תלמידים צו צעשטערן שלומדיקע אקטיוויטעטן פון א לעגאלער ארגאניזאציע איז אומלעגאל אין די פאראייניקטע שטאטן.

דאנא גראס פונעם ניו־יארקער „סיוויל ליבערטיס יוניאן" 84 5טע עוועניו, ניו־יארק, האט דערקלערט, אז די האנדלונג פון דער ישיבה־פירערשאפט איז א סתירה צו דער ערשטער אמענדירונג פון דער אמעריקאנער קאנסטיטוציע וואס פארזיכערט די פרייהייט פון רייד און די פרייהייט פון דער פרעסע, צוויי רעכטן אפט באנוצט פונעם יידיש־קאמיטעט אין גאנג פון קאמף פאר יידיש.

די ערשטע פאזע אין דער לעגאלער אקציע איז שוין דורכגעפירט געווארן — דער קאמיטעט האט איבערגעגעבן צום „סיוויל ליבערטיס יוניאן" די נייטיקע דאקומענטן פאר אקציע. מערסטנס זיינען די דאקומענטן אונטערגעשריבענע דערקלערונגען פון לערערס און תלמידים אין דער פלעטבוש ישיבה וואס זאגן עדות, אז די ידיעות אין ע ל י כ ם ש ל ו ם זיינען ריכטיק, אקוראט און גאנץ. א צאל אנדערע שייכותדיקע דאקומענטן זיינען אויך איבערגעגעבן געווארן.

ווייטערדיקע ידיעות וועלן זיך געפינען אינעם קומענדיקן ע ל י כ ם ש ל ו ם.

אונדז פארדריסט, צוליב די גרויסע צאל בריוו וואס מיר האבן דערהאלטן, איז ניט מעגלעך פאר אונדז צו פארעפנטלעכן אלע בריוו אין איצטיקן נומער עליכם שלום. די געבליבענע בריוו וועלן געדרוקט ווערן אין די קומענדיקע נומערן.

עם ישראל חי

עליכם שלום

יידן רעדט יידיש

יאָר 1 — תשרי תשל״ד — אָקטאָבער 1973 — נומער 4

פּרינציפּאַל פון דער פלעטבוש ישיבה אַנטזאָגט זיך צו קומען צו אַ דין תורה; פּירט אָן מיט אונטערדריקונג פון יידיש, רדיפות קעגן קעמפערס

„עליכם שלום״ רעדאַקציע געסטראַשעט פאַרטריבן צו ווערן פון דער ישיבה; ניו־יאָרקער „סיוויל ליבערטיס יוניאָן״ פירט דורך אויספאָרשונג אַרום אומלעגאַלע מיטלען באַנוצט פון דער אַדמיניסטראַציע צו צעשטערן דעם קאַמף

קעמפט פאַר יידיש

1. הייבט אָן קאַמפּאַניעס פאַר אַריינפירן יידיש אין דער פּראָגראַם פון אייער דערציִונגס־אינסטיטוציע. אויב די פּני וועלן רעאַגירן נעגאַטיוו, שטעלט זיך אין קאָנטאַקט מיט עליכם שלום פאַר הילף און עצות.

2. רעדט יידיש מיט אייערע פריינד און משפּחה.

3. נעגאַטיווע באַמערקונגען וועגן יידיש דאַרף מען רעפּאָרטירן צו עליכם שלום כדי מ׳זאָל קענען גלייך רעאַגירן פאַר דעם כבוד פון יידיש.

4. שרייבט, טעלעגראַפירט, טעלעפאָנירט אָדער באַזוכט די פלעטבוש ישיבה הייסקול צו פּראָטעסטירן דער אונטערדריקונג פון יידיש. אַדמיניסטראַטיווע אָפיסעס געפינען זיך אין 919 איסט 10טע גאַס, ברוקלין, נ״י, 11230. די פלעטבוש ישיבה הייסקול געפינט זיך אין 1609 עוועניו „דזשעי״, ברוקלין, נ״י 11230 און די אָפיס־טעלעפאָנען זיינען 377—4466 און 377—4467. אויסערן שטאָט טעלעפאָנירט „קאָלעקט״.

5. שרייבט פּראָ־יידיש בריוו אין דער פּרעסע.

6. העלפט פינאַנציעל עליכם שלום. דער זשורנאַל איז אין גרויסער פינאַנציעלער נויט. שרייבט פאַר עליכם שלום. באַניצט אַבאָנעמענטן אין צייט און גיט וואָס איר קענט.

7. וואָס נאָר איר קענט (לעגאַל און שלום־דיק), טוט אַלץ וואָס איז מעגלעך צו העלפן געווינען די יידיש־מלחמה.

אַ צאָל וויכטיקע אַנטוויקלונגען האָבן זיך לעצטנס אַרויסגעוויזן אין שייכות מיטן קאַמף אַריינצופירן דעם לימוד פון יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה הייסקול. ווי שוין באַקאַנט, ווערט די מחלוקת אָנגעפירט צווישן תלמידים אין דער פלעטבוש ישיבה וועלכע פאָדערן אַז מ׳זאָל לערנען יידיש אין דער ישיבה אַזוי ווי ס׳ווערן געלערנט פראַנצייזיש און שפּאַניש, און די אַדמיניסטראַציע וואָס דערקלערט שוין אָפן איר פּאָזיציע, אַז „די אָריגינעלע און יסודותדיקע קולטור פון יידישקייט איז אין גאַנצן אויף העברעיש... יעדע זאַך וואָס איז עפּעס ווערט וואָס איז געשריבן אויף יידיש איז איבערגעזעצט אויף העברעיש...״

די עקסטרעמע שנאה קעגן מאַמע־לשון פונעם פּרינצפּאַל, הרב דוד אליאַך, האָט דערגרייכט אַ הויכפּונקט אין פעברואַר, 1973, ווען דער פּרינציפּאַל האָט געמאַכט זיין טרויעריק־באַרימטע דערקלערונג: „ווערט ניט סענטימענטאַל״ וועגן דער שחיטה פון די זעקס מיליאָן מקדשי־השם וועלכע האָבן געלעבט און געשאַפן אויף יידיש.

אָנגעשלאָסן אינעם קאַמף זיינען שוין אַ היפּשע צאָל קולטור־פירערס, רבנים, יידישע אָרגאַניזאַציעס, צייטונג־בלעטער און זשורנאַלן, ראַדיאָ־סטאַנציעס און אַנדערע כוחות פון דעם יידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן. ניט געקוקט אויף דער פאַרשפּרייטער ליבשאַפט פאַר יידיש פון דער אַמעריקאַנער יידישער באַפעלקערונג, אַנטזאָגט זיך די פלעטבוש אַדמיניסטראַציע צו דערלאָזן יידיש אַפילו ווי אַ מעגלעכער לימוד (נאָר פאַר די וואָס

— אינהאַלט —

ידיעות אין קאַמף פאַר יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה. — ווי אַזוי איר קענט העלפן געווינען די יידיש־מלחמה. — געלערנטע עם־הארצות (מ. צאַנין). — בריוו אין רעדאַקציע. — די וויכטיקייט פון ריידן יידיש (הרב שלמה חפץ). — יידיש אין קאָלאָמביע אוניווערסיטעט. — אַ חתונה אין שטעטל. — נייער צוגאַנג צו יידיש איז אַ מוז (שלמה שמיר). — פאָרן אָנהייבער: ליכטלעך פון אַלע לענדער פאַראייניקט זיך (ליבע בראָנשטיין).

ווילן — ניט קיין מוז־לימוד) און איז ממשיך מיט איר קאַמפּאַניע פון טעראָר קעגן די פירערס פונעם קאַמף אין דער ישיבה.

די ישיבה האָט אויסגעשלאָסן דוד קאַץ, דעם רעדאַקטאָר פון ע ל י כ ם ש ל ו ם פון דער הייסקול בבחד־אָרגאַניזאַציע („אַריסטאַ״) אין מאַרץ, 1973, ניט אָנגע... בנדיק קיין שום סיבה. די אַקציע איז גע... מען געוואָרן פון דעם פּרינציפּאַל האָט... צו פאַרקלענערן די יידיש־קאָמיטעט מי... דערשאַפט, אָפּצושוואַכן דעם קאַמף אַ... ישיבה. דער איינציקער פאַרענטפער אליאַך קעגן די אַלע פּראָטעסטן, אַ... אַז ער שליסט אויס דעם רעדאַק... „כאַראַקטער״. די בקשה פאַר אַ ... אָפּגעזאָגט געוואָרן.

(ס...